

Sak 04 og sak 05

Årsmelding og regnskap for 2022 og 2023

Årsmeldingen er en rapport fra landsforbundet og oppsummerer det som har skjedd nasjonalt i organisasjonen. Fylkes- og lokallag har egne årsmeldinger. Årsmeldingen gir ikke et fullt bilde av all aktivitet i Naturvernforbundet, men gir en generell oversikt over organisasjonens utvikling, større hendelser og saker, styrende organer og det politiske og faglige arbeidet. Landsmøtet godkjenner årsmeldingen. Regnskapet ligger vedlagt årsmeldingen, og godkjennes av landsmøtet.

Saken inneholder:

- Årsmelding og regnskap for 2022 inkludert revisors beretning
- Årsmelding og regnskap for 2023 inkludert revisors beretning
- Kontrollkomiteens rapport for 2022 og 2023
- Kontrollkomiteens rapport for 2024

Landsmøte i Naturvernforbundet 2024

4.1 Årsmelding for 2022

Forslag til vedtak: Årsmeldingen for 2022 godkjennes.

5.1 Regnskap for 2022

Forslag til vedtak:

Regnskapet for 2022 godkjennes.

Revisors beretning for 2022 tas til orientering.

Kontrollkomiteens rapport tas til orientering.

Årsmelding 2022

Mars 2023

Foto: Fartein Rudjord

TITTEL

Årsmelding 2023

TEKST OG LAYOUT

Kristian Skjellum Aas

UTGIVELSE

Mars 2023

ANSVARLIG REDAKTØR

Gro Holstad

FAGLIG KVALITETSSIKRER

Naturvernforbundets sekretariat

Innhold

Forord: 2022 - et omstillingens år!	3
Folk i Forbundet	6
Til minne om Per Flatberg	6
1: Et synlig og slagkraftig Naturvernforbund	7
Nye nettsider	8
Medlemsmagasinet Natur & miljø	9
Fortsatt størst i media	9
Landsmøte 2022, Hamar	10
2: En levende og livskraftig natur	11
Naturtoppmøtet - og betydningen for Norge	12
Når naturen ikke er stor nok	12
Avdekket store arealinngrep	13
Kampen for skogen	13
Bevaring av våre fjorder	14
3: Et energieffektivt og fossilfritt samfunn	15
Vi stanset Wisting!	16
Motorvei versus natur	17
Energisparing i krisetider	18
Russland og Ukraina	18
4: Et rikere liv med lavere forbruk	19
Merkeordning avkledt	20
Fra strategi til handling påplast	20
Den største klesbyttedagen	21
Plast og gummi på lekeplassen	22
5: Styrende organer	23
Sentralstyret	23
Landsstyret	24
Kontrollkomité	26
Valgkomité	26
Etisk utvalg	26
6: Regnskap og revisjonsrapport	27

2022 – et omstillingens år!

Vi gikk fra pandemi til åpent samfunn igjen, og med Russlands invasjon av Ukraina i februar fikk vi krigen nært. Det gav et større press på kraftutbygging og ønsket om fortsatt olje- og gassutvinning. Det har påvirket vårt arbeid.

Vi gikk inn i 2022 med gode medlemstall og gode seire. Det som ble gjort under pandemien skulle forvaltes og videreutvikles. Det har vi klart i 2022: økning i antall lokallag, alle fylkeslagene har ansatte, og allianser er styrket. Denne årsmeldingen viser noe av det arbeidet vi har utrettet nasjonalt, men i tillegg er det gjort et stort arbeid av fylkes- og lokallag over hele landet. Dette omtales i deres egne årsmeldinger.

Nye nettsider, som kom i 2022, er et viktig grep for å binde sammen organisasjonen på en ny og mer profesjonell måte, og gjøre den mer synlig. Vi nådde dessverre ikke målene om fortsatt medlemsvekst i 2022, dette blir en satsning i 2023. Antallet fastgivere gikk imidlertid kraftig opp, noe som er gledelig.

Landsmøtet i mai fattet viktige strategiske beslutninger om styrking av organisasjonen, ambisjoner om medlemsvekst og viktige politiske mål som skal innfris.

En viktig seier i 2022 var stansingen av Wisting-feltet. Gjennom godt strategisk arbeid i samarbeid med fylkeslag og andre organisasjoner, klarte man å påvirke nok til at Equinor utsatte videre utbyggingsplaner. En annen seier i 2022 var Miljødirektoratets avslag på E6-utbygging i Lågen-

deltaet. En seier som kom etter tett og godt samarbeid både med fylkeslaget i Innlandet og flere lokallag og sammen med Natur og Ungdom. Men departementet åpnet i januar 2023 for bygging likevel. Arbeidet med å sikre fortsatt vern blir viktig fremover.

I juni vedtok landsstyret at Naturvernforbundet sammen med Natur og Ungdom skulle gå til søksmål mot staten for å stoppe gruvedumping i Førdefjorden. Rettsaken starter 18. september 2023. Dette er en viktig sak som vil kunne få stor innvirkning på tilsvarende saker i hele landet, derfor trenger vi støtte fra hele organisasjonen.

I august ga generalsekretæren gjennom 10 år, Maren Esmark, stafettpinnen videre til meg. Maren etterlot en sterk og god organisasjon, som er jeg glad for å kunne lede videre. Stor takk til Maren for sitt sterke engasjement og innsats. Vår kjære Per Flatberg døde i fjor høst. Han var en bauta, brobygger og en meget klok strateg, som satte sine spor hos oss. Vi skal fortsette hans utrettelige arbeid med å sikre naturens rettsvern.

Arbeidet med å bli en bred og inkluderende organisasjon vil stå i fokus i 2023 sammen med oppfølgingen av Naturavtalen, kommune- og fylkestingsvalget og de andre politiske sakene som står på agendaen. Takk til hele organisasjonen for arbeidet som gjøres hver dag, takk til myndigheter og øvrige samarbeidspartnere.

Gro Holstad, generalsekretær

Foto: Jenny Marie Sveen

En demokratisk medlemsorganisasjon

Naturvernforbundet ble grunnlagt i 1914 og er Norges eldste natur- og miljøvernorganisasjon. Naturvernforbundet er en demokratisk medlemsorganisasjon med over 36 000 medlemmer og over 100 lokallag i hele landet. Medlemmene og lokallagene er grunnpilarer i organisasjonen, og styrer organisasjonen gjennom fylkeslagene og de sentrale styrende organene landsmøtet og landsstyret.

I vår organisasjonsfamilie inngår også ungdomsorganisasjonen Natur og Ungdom, samt barneorganisasjonen Miljøagentene.

Naturvernforbundet skal fram mot 2030 jobbe for å bli en bred folkebevegelse for natur og klima. For å ha legitimitet i debattene om natur og miljø er det avgjørende at vi er mange og at medlemsmassen og våre aktive speiler befolkningen.

Folk i forbundet

Høsten 2022 gikk Maren Esmark av som generalsekretær i Naturvernforbundet. Med 10 år i stillingen er hun den som har sittet nest lengst i denne jobben noensinne, kun slått av vår første generalsekretær Magne Midttun.

Gjennom Marens tid som generalsekretær har Naturvernforbundet nær doblet medlemsmassen. Det var 26 flere aktive lokallag da hun sluttet enn da hun begynte. Overføringene til lokal- og fylkeslag har blitt mer enn tidoblet i perioden.

Som generalsekretær var Maren Esmark alltid til stede. Hun reiste over hele landet, møtte tillitsvalgte, utfordret politikere, demonstrerte, ledet møter og var ofte å se i mediene. Hun har slukket branner, nedbemannet, bygget opp og utviklet. Det har krevd tid og krefter, men likevel var hun alltid blid

og energisk.

På spørsmål om hva hun tenker om Naturvernforbundets rolle fremover, svarer hun:

- Jeg håper at Naturvernforbundet blir den brede organisasjonen der det er helt naturlig å bli medlem for folk som er opptatt av natur og klima. Jeg håper at vi blir en bred folkebevegelse.

Foto: Sahar Azari

Til minne om Per Flatberg

Naturvernforbundets æresmedlem Per Flatberg gikk bort 11. november 2022, 85 år gammel.

Flatberg var Naturvernforbundets andre generalsekretær. Han har nedlagt en enorm innsats i frivillig arbeid gjennom flere tiår.

Per har vært en bauta i natur- og vassdragsvernet, men også en gledesspreder, inspirator og ideal i sin skikkelighet, grundighet og respektfulle omgang med andre. Han ble også tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull for sin utrettelige kamp for norsk natur, spesielt vassdragsnaturen.

Foto: Nicolas Rodriguez

Kapittel 1

Et synlig og slagkraftig Naturvernforbund

I 2022 har Naturvernforbundet satset på å rekruttere nye faste givere, for å øke inntektene til forbundet i en tid der alt blir dyrere. Nye nettsider har kommet på plass, og disse gir oss nye muligheter til interaksjon med både medlemmer, givere og samfunnet forøvrig.

Foto: Fartein Rudjord

I 2022 hadde Naturvernforbundet en stor satsning på rekruttering av flere faste givere. Målet var å få flere frie midler som skal støtte opp organisasjonen i mange år fremover. I løpet av året ble et stort antall av medlemmene spurt om de også ønsket å bli fast giver. Det ga gode resultater og vi hadde en økning på antall faste givere på 92 prosent og en økning i inntekter på 93 prosent. I 2023 vil det jobbes videre med fastgivere, men ikke som stor satsning. Det vil også jobbes mye med å følge opp alle de nye som har kommet inn. Når det gjelder medlemsrekruttering fikk

vi en svak nedgang i antall medlemmer i 2022. Flere tiltak for å holde på de som allerede er medlemmer ble iverksatt i løpet av året, og det er grunn til å tro at nedgangen ville ha vært større uten disse tiltakene. Derimot så vi en positiv utvikling på betalende medlemmer som hadde en økning på 1000 stykk fra 2021. For 2023 planlegges det å styrke innsatsen for verving av nye medlemmer. Vi ansetter en ny digital rådgiver som vil få verving i digitale kanaler som en viktig del av sitt ansvarsområde. Tiltakene for å holde på de som allerede har meldt seg inn videreføres.

Medlemstall

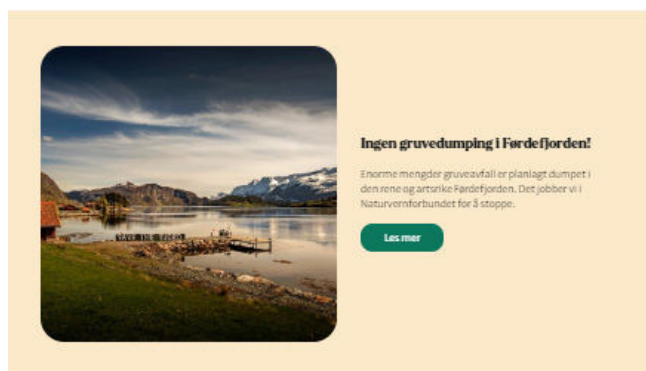
2022: 35 649
2021: 36 081
2020: 34 915
2019: 31 128
2018: 25 204
2017: 24 347
2016: 23 108

Faste givere

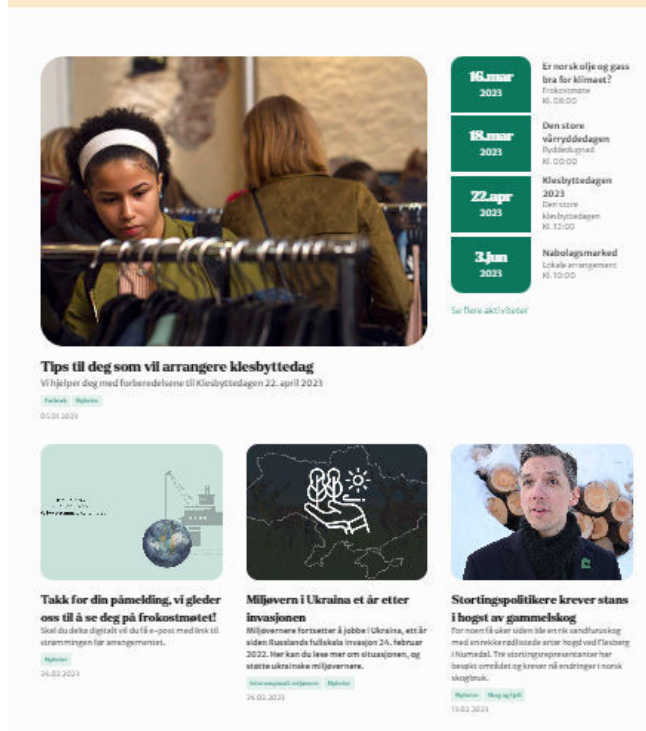
2022: 2717
2021: 1405
2020: 1380
2019: 1315
2018: 1210
2017: 1230
2016: 1068

Tall for medlemmer og fastgivere per 31.12 i angitt år.

Nye nettsider

Naturvernforbundets nye nettsider ble publisert 23. november 2022. Design og utvikling er gjort av selskapet Dekode, og prosessen har fra Naturvernforbundet sin side vært ledet av nettredaktør Lise Helset Eide.

Sidene er basert på publiseringsverktøyet WordPress. De har nye og oppdaterte muligheter sammenlignet med våre gamle nettsider, og forenklete redigeringsfunksjoner som vil gjøre det betydelig enklere å holde sidene oppdatert.

Lokal- og fylkeslag har hver sin side, som de selv oppdaterer. Aktivitetskalender, nyhetsseksjon og arkiv er på plass, sammen med fylldige temaartikler om sakene vi arbeider med, og aktivitetsrettede sider om hvordan medlemmer og andre interesserte kan bidra i kampen for natur og miljø. Nettsidene vil utvikles og bygges ut kontinuerlig gjennom kommende år.

Medlemsmagasinet Natur & miljø

I 2022 ble det utgitt to utgaver av medlemsmagasinet Natur & miljø. Disse har alltid en fyldig temaseksjon, og i år var det sirkulærøkonomi som var tema for magasin 1. I magasin 2 tok redaksjonen for seg det manglende vernet som selv vernet norsk natur har: dispensasjoner og tillatelser til utbygginger og inngrep gjør at også vernet norsk natur trues.

Natur & miljø er medlem av Fagpressen, som gjennomfører opplagskontroll. I 2022 hadde magasinet et godkjent opplag på 28 837.

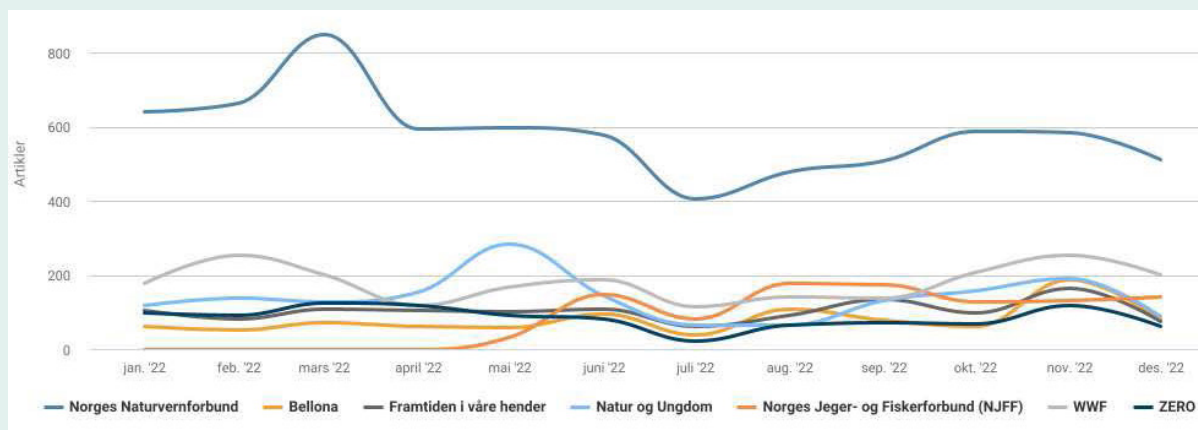
Redaktør er Kristian Skjellum Aas, ellers består redaksjonen av Tor B. Christensen, Lise Helset Eide og Rikke Agerup.

Fortsatt størst i media

I alle år vi har gjort disse målingene, basert på presseklipp fra Retriever, har Naturvernforbundet vært den mest omtalte miljøorganisasjonen. 2022 var ikke noe unntak, vi lå jevnt over alle andre organisasjoner hele året i antall presseoppslag.

Mye av dette skyldes at Naturvernforbundet har en sterk lokal forankring. Mange av våre presseklipp er fra lokal- og regionalmedia, som er blant mediekanalene med høyest troverdighet og påvirkning.

Landsmøte 2022, Hamar

Foto: Jenny Marie Sveen

Naturvernforbundet hadde landsmøte på Hamar 22.-24. april 2022. Landsmøtet er organisasjonens høyeste organ, og er stedet der delegater fra alle forbundets lag kommer sammen for å utmeisle politikken for de neste to årene, velge ledelse og arbeidsprogram og utveksle erfaringer. Cirka 200 personer deltok på møtet.

En evaluering gjennomført etter landsmøtet viste at de fleste delegatene var godt fornøyde med møtet. Spesielt ble det gitt god tilbakemelding til infor-

masjonen og sakspapirene, landsmøtets tekniske løsninger og ordstyrernes ledelse av møtet.

Landsmøtet legges ofte til et sted der man kan lære mer om en større sak som Naturvernforbundet arbeider med. Denne gangen ble det gjennomført en ekskursjon til Lågendeltaet ved Lillehammer, der det planlegges bygd en firefelts motorvei midt gjennom et vernet elvedelta. Dette er en av flere saker som vil prege Naturvernforbundets arbeid også i 2023.

103
aktive
lokallag

Naturvernforbundet hadde 103 aktive lokallag i 2023 – dette er historisk høyt antall! Det er jobbet strategisk med bistand til fylkeslag i arbeidet med å opprette nye lokallag og hjelpe lokallag

15
fylkeslag

som har hatt lav aktivitet tilbake til et høyere aktivitetsnivå. Det historisk høye antallet på aktive lokallag er et resultat av godt samarbeid mellom sekretariatet og fylkeslagene

Kapittel 2

En levende og livskraftig natur

Å ta vare på naturen er grunnsteinen i Naturvernforbundets arbeid. Det var her vi startet, og truslene mot naturen er fortsatt store. I 2022 har vi spesielt arbeidet med vern av naturen under vann, samt for å få vernet større andeler av norsk naturskog. FNs naturtoppmøte i desember kom frem til en avtale som vil ha betydning hvis den følges opp.

Foto: Kristian S. Aas

Vassdragsvernet går som en blå tråd gjennom hele vår organisasjons historie. I 2022 kom igjen våre vernede vassdrag under press. Naturvernforbundet allierte seg med en rekke andre organisasjoner som ønsker å ta vare på vår unike elvenatur, og fikk heldigvis gjennomslag for at Energi-kommisjonen, som var nedsatt av regjeringen Støre, ikke skulle vurdere utbygging av vernede vassdrag som et tiltak for å skaffe mer strøm.

Truslene mot våre vernede vassdrag er imidlertid fortsatt store. Vassdragsvernet beskytter kun mot utbygginger til energi-

formål, og er ikke et vern mot andre inngrep. Alternative, fornybare strømkilder som vindkraft medfører også store naturinngrep. Derfor er energisparing det aller viktigste tiltaket vi kan gjøre for å redde naturen fra kraftutbygginger.

I 2022 arrangerte Naturvernforbundet sammen med andre organisasjoner vassdragstreff i Verdal, for å kjempe for å bevare Verdalselva og det rike elvedeltaet Ørin der den møter Trondheimsfjorden. Flomforebygging var også ett av hovedtemaene under treffet: hvordan kan det gjøres uten å forringe naturverdiene vesentlig?

Naturtoppmøtet – og betydningen for Norge

I desember ble FNs naturtoppmøte arrangert i Montreal i Canada. Nær sagt alle verdens land kom sammen for å bli enige om en avtale for å berge verdens naturmangfold.

Før toppmøtet ble mer enn 100 land enige om at 30 prosent av verdens arealer bør vernes mot inngrep, for å sikre naturmangfoldet. Dette ble holdt frem som en potensiell kjempeseier for naturvernet.

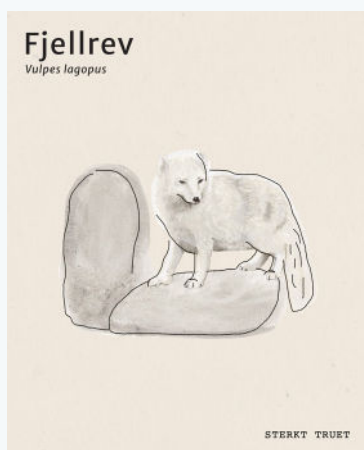
- Norge er med i denne høyambisjonskoalisjonen. Dette er et kjempegjennombrudd for sterkere vern av naturen, uavhengig av forhandlings-

resultatet i Montreal, sa leder Truls Gulowsen i Naturvernforbundet. Møtet endte med en avtale der målet om 30 prosent vern ble fastslått. Naturvernforbundet arbeider nå sammen med mange organisasjoner i Forum for utvikling og miljø for at Norge, og de andre landene som stiller seg bak avtalen, omsetter avtalen i sterkere naturvern. En god start vil være å la naturen få forrang i flere konkrete saker, for eksempel der hytte- og veilbygging spiser natur, gruveumping stjeler fjorder eller tråling tømmer havet.

Når naturen ikke er stor nok

Naturvernforbundets aksjon i sosiale medier under naturtoppmøtet fokuserte på arter som sliter, og som vil tjene på at naturen gis den plassen den trenger. Det vil gi bedre levekår for mange truede arter, mer robuste økosystemer, og dermed en større

trygghet for at sammenhengene i naturen fortsatt vil bestå. Til glede for både mennesker, dyr og andre arter. Alle som lever på jorda er avhengige av en fungerende natur. Gir vi naturen mer plass, kan vi hjelpe 9 av 10 truede arter i Norge.

Avdekket store arealinngrep

Arealtap og arealendringer er den største trusselen for biologisk mangfold og hovedtrussel mot 90 prosent av våre truede arter. Arealtap og -endringer er også den største trusselsfaktoren mot rødlistede naturtyper. Likevel er det liten kunnskap og data om arealbruk i Norge. Naturvernforbundet publiserte derfor i 2022 en rapport som gir oversikt over arealbruken på land i Norge.

Skogbruket er i en egen størrelsesorden når det gjelder arealbruk (48 421 km²). Skognæringa bruker over ti ganger så mye plass som bygninger med eieendommer (2732 km²) og veier med veikanter (1522 km²) til sammen. Jordbruk tar også opp mye plass (11 214 km²).

Når det gjelder energi, er det vannkraften som har størst arealbehov, mens vindkraft tar mindre fysisk plass. Vannkraft har påvirket mer enn 90 ganger så stort areal som vindkraft når det gjelder direkte inngrep (omtrent 1 233 km² tidligere landarealer lagt under vann på grunn av vannkraft versus 14 km² fysiske inngrep fra vindkraft). Ser vi på endret natur (totalt areal av vannmagasiner på 5 930 km² versus planområder for vindkraft på 549 km²), er også vannkraften klart størst. Likevel er veksten i arealbruk knyttet til vindkraftutbygging bekymringsfull, særlig fordi det har blitt bygd mye vindkraft i inngrepsfri natur.

Trapper opp kampen for skogen

I oktober møttes skogelskere fra hele Norge til skogtreff i Kongsberg. Steedet var ikke tilfeldig valgt. Bare noen kilometer unna ligger et av de mest omstridte skogområdene i hele landet, Follsjå i Notodden.

Ved Follsjå er det oppdaget et helt skoglandskap med en sjelden og svært særegne skogtype som huser et helt spesielt mangfold med arter man ikke finner i andre skogtyper. Her er det registrert hele 115 rødlistearter. Mange av dem er sterkt og kritisk truede. Det er også funnet en bille man trodde var utdødd i Norge. Samtidig fortsetter flatehogsten i disse unike skogene. Hvis hogstene fortsetter, vil et helt skoglandskap med internasjonale naturverdier være fragmentert innen ti år.

I november 2022 avdekket NRK at ingen har blitt dømt for ulovlig hogst etter skogloven siden 2005, selv om det beviselig har funnet sted mange ulovlige hogster. Saken ble fulgt opp med flere reportasjer fra kanalen, og Naturvernforbundet fulgte opp med en underskriftskampanje som har fått over 15 000 signaturer.

Foto: Tor B. Christensen

Bevaring av våre fjorder

Naturvernforbundet har i 2022 arbeidet iherdig for å hindre dumping av gruveavfall i Førdefjorden og Repparfjorden, samt for å forbedre miljøet i våre fjorder. Flere av våre flotteste fjorder er sterkt påvirket av blant annet oppdrettsvirksomhet.

Sommeren 2022 ble det bestemt at Naturvernforbundet, sammen med Natur og Ungdom, går til sak mot Staten for å hindre dumping av gruveavfall i Førdefjorden. Vi startet en innsamlingskampanje til fjordsøksmålet høsten 2022. Den 18. september 2023 kommer saken opp for Oslo tingrett.

Håpet er at saken skal sette en stopper også for avfallsdumping i Repparfjorden i Finnmark. Her har prosjektet støtt på finansielle utfordringer, men planene ligger der fortsatt. Norge er ett av kun to land i verden som fortsatt gir tillatelse til nye gruveprosjekter med dumping av avfall til hav.

Naturvernforbundet har arbeidet mot

dumping av gruveavfall i Førdefjorden helt siden planene ble kjent. Arrangementer, kampanjer og aksjoner, i stor grad drevet frem av lokale krefter, har sørget for at prosjektet har blitt kontrollert og at investorer har trukket seg. Oppdrettsanlegg på land har også blitt en kampsak. Utdeling av gratis konsesjoner har ført til en boom i planer for etablering av slike anlegg, men naturødeleggelsene er store.

- Det gjøres akkurat nå monstrøse strandsoneinngrep for å plassere lakseoppdrett på land flere steder langs kysten. Å gi oppdrettsnæringa gratis landkonsesjoner bærer helt galt av sted, sier leder Truls Gulowsen.

Kapittel 3

Et energieffektivt og fossilfritt samfunn

Klimaendringene er her. Tross advarsler i mer enn 50 år fortsetter utslippene å øke. Vi ser tydelige endringer i klimaet på jorda, som skyldes utslipp som vi skaper. Skal vi unngå de verste utfallene, og at klimakrisa skal bli den aller største trusselen mot både natur og samfunn, må utslippene reduseres raskt de nærmeste årene.

Foto: Arne Nævra, montasje: Rikke Agerup

Det fokuseres mye på at løsningene på klimakrisen kan gi utfordringer for naturen. Men heldigvis er det oftest slik at de løsningene som er bra for å få kuttet klimagassutslipp, også er bra for å ta vare på natur.

Oljefeltet Wisting i Barentshavet er et prima eksempel. Utslippene fra oljen på dette feltet alene tilsvarer hele Norges klimagassutslipp i fire år, 100 millioner biler i ett år eller 50 kullkraftverk årlig.

Equinors planer var å sette feltet i drift i 2028 og deretter produsere olje i minst 30 år – åtte år etter at verden må ha nullut-

slipp.

Samtidig ligger feltet i de mest sårbare delene av Barentshavet. Det er planlagt midt i sjøfuglenes hjem.

10. november 2022 ble det klart at Equinor ikke vil gå videre med Wisting-utbyggingen nå. En bred allianse av organisasjoner, med Naturvernforbundet som en av spydspissene, nådde frem med sitt budskap om at en utbygging ville være risikabelt for både klima, miljø og økonomi.

Vi forventer at de nærmeste årene vil vise at slike utbygginger er totalt uakseptable på veien mot et fossilfritt samfunn.

Vi stanset Wisting!

Illustrasjoner: Rikke Agerrup

Equinor vil pumpe opp olje i Arktis

Her er 3 grunner til at oljefeltet Wisting ikke må bygges

Foto: Arne Nævra

1. Oljefeltet Wisting vil slippe ut **FIRE** ganger Norges årlige klimagassutslipp

2. Wisting kan sette livet i Arktis i akutt fare

3. Wisting skal drives med strøm fra fastlands-Norge, og vil dermed beslaglegge verdifull ren energi, for å grønnvaske skitten energi

Lågendeltaet
Lillehammer 24. april 2022
Foto: Kjetil Rolseth

Motorvei versus natur

Før valget i 2021 startet Naturvernforbundet en kampanje for å bremse den uhemmede utbyggingen av motorveier i Norge. Kampanjen ble fulgt opp gjennom 2022, og mest oppmersomhet fikk utbyggingen av E6 gjennom Lågendeltaet ved Lillehammer. Naturvernforbundets landsmøte i 2022 hadde en ekskursjon til Lågendeltaet. Lågendeltaet er vernet som naturreservat. Det er Norges strengeste vern, og det er blant annet ferdselsforbud i deler av området. Likevel planlegges det en firefelts motorvei gjennom de nordlige delene av området, som skal komme i tillegg til dagens vei som allerede forringer de sørlige delene. Miljødirektoratet satte foten ned for utbyggingen i slutten av 2022. Vilklårene for å gi dispensasjon var ikke til stede. Prosjektet er ulønnsomt, og det finnes alternativer. Dermed mener direktoratet at vernet må gå foran veien. Deres vedtak var endelig, men helt i starten av 2023 bestemte Regjeringen seg for å oppheve vernet for deler av naturreservatet. Dette har kun blitt gjort en håndfull ganger før, blant annet i forbindelse med utbygging av

samme vei lenger sør: Åkersvika ved Hamar.

Naturvernforbundet vil fortsette presset for å stanse veien med uforminsket kraft i 2023.

Ellers jobber Naturvernforbundet for å revidere kravene til ny vei. Motorveien med fartsgrense 110 km/t tar enormt mye mer plass enn oppgradering av dagens vei til en mer nøktern standard, og det kommer positive signaler fra politiske myndigheter når det gjelder en revisjon av disse kravene..

I april 2022 kom rapporten "Behov for en grønnere veipolitikk", som beskriver 23 strekninger der Naturvernforbundet vil skrinlegge eller revidere gjeldende planer for utbygging av motorvei. Våre planer vil spare 20 000–25 000 dekar areal og 210–225 milliarder kroner i utbyggingskostnader sammenlignet med full motorveitbygging.

Det arbeides også med å etablere et nettverk av aktivister som vil arbeide mot motorveitbygging i hele Norge. Vi vil begrense veksten i biltrafikken og redusere energiforbruket og naturavtrykket til transportsektoren. Arbeidet fortsetter i 2023.

Energisparing i krisetider

Regjeringens ordning for strømstøtte til husholdninger vil koste godt over 40 milliarder kroner i 2023. Dette er 100 ganger mer enn det som brukes på å

Foto: erierika/Istockphoto.com

støtte tiltak for å spare strøm.

- Med tilsvarende sum til etterisolering, vinduer og varmepumper, ville vi ha spart strøm og folk hadde fått lavere strømregninger for all fremtid, sa Truls Gulowsen, leder i Naturvernforbundet, da forslaget til statsbudsjett for 2023 ble lagt fram.

Naturvernforbundet har full forståelse for at strømkrisen gir behov for akutte tiltak. Samtidig bør en større del av midlene gå til mer langsiktige tiltak for å bremse energibehovet. Det vil spare både klima og natur på sikt, gjøre oss mindre avhengige av fossil energi, og bidra til den omstillingen til et fornybar-samfunn som vi vet må komme.

Russland og Ukraina

Naturvernforbundet har i en årrekke hatt samarbeid med miljøorganisasjoner i både Russland og Ukraina. Arbeidet i Russland har blitt stadig vanskeligere gjennom Putins presidentperiode, da det sivile samfunnet i Russland har blitt ilagt stadig flere absurde restriksjoner for sin aktivitet. Samarbeidet ble enda vanskeligere med invasjonen av Ukraina i februar 2022, men tross dette har vi klart å videreføre et visst samarbeid.

Det har alltid vært vanskelig å være natur- og miljøverner i Russland, men aldri verre enn nå.

Naturvernforbundet har gjennom året hatt støttekampanjer til inntekt for våre samarbeidspartnere i både Russland og Ukraina. Vi forsøker etter beste evne å hjelpe de som forsøker å

holde liv i de delene av sivilt samfunn som ennå ikke er tvunget i kne.

I tillegg til enorme menneskelige lidelser, gir Russlands krig også store miljøskader. Siden starten av Russlands fullskala invasjon har miljøvernorganisasjoner og ukrainske myndigheter overvåket krigens påvirkning på miljøet. Vår samarbeidsorganisasjon Ecoaction har utarbeidet et interaktivt kart over miljøskader fordelt på region og type miljøskade.

Ecoaction jobber for at Ukraina gjenbygges på en bærekraftig måte, under og etter krigen. Ecoaction og andre ukrainske organisasjoner krever forbud mot import av russisk olje og gass, og en raskere, grønn og rettferdig omstilling i Europa og over hele verden.

Kapittel 4

Et rikere liv med lavere forbruk

Forbruker vi mindre, trenger vi ikke å produsere så mye. Da sparer vi råvarer, og vi sparer natur som forbrukes for å produsere disse råvarene. Og vi sparer energi, både til fremstilling, transport og etterbehandling. I tillegg blir det mindre avfall. Naturvernforbundet vil gå fra strategi til handling når det gjelder å begrense vårt forbruk.

Foto: ronstik/istockphoto.com

Det største arbeidet for å redusere miljøpåvirkningen fra våre klær og tekstiler har startet. EU har vedtatt en strategi for dette, og under Arendalsuka i 2022 la Naturvernforbundet fram rapporten "Slutten på fast fashion" sammen med Framtiden i våre hender. Den gir anbefalinger til hvordan en norsk produsentansvarsordning for tekstiler bør se ut.

Begge organisasjonene har fått plass i arbeidsgruppa som er nedsatt av Regjeringen, og som skal utrede en slik ordning. EU-kommisjonen har varslet at krav om produsentansvar for tekstiler vil komme

i 2023. Arbeidsgruppa skal ta utgangspunkt i EUs krav på området. De er også bedt om å få oversikt over produkter som settes på markedet årlig, hvor mye som går til ombruk, gjenbruk og eksport, samt usolgte tekstiler og hvordan disse behandles i dag.

– Dette er spennende, og det er bra at miljøbevegelsen er tatt med i denne arbeidsgruppen, sammen med representanter for næringen og avfallsbransjen. En godt innrettet produsentansvarsordning kan ta oss i riktig retning, sier leder Truls Gulowen i Naturvernforbundet.

Merkeordning avkledt

I juni slo Forbrukertilsynet fast at norske Norrøna brøt loven da de markedsførte sin t-skjorte som særlig miljøvennlig, basert på HIGG MSI – en av de største internasjonale sertifiseringsordningene for tekstiler internasjonalt. Tilsynet advarte også klesgiganten H&M Group mot å bruke samme typen markedsføring. Etter avgjørelsen pauset SAC sin egen miljømerkeordning HIGG MSI internasjonalt som følge av den norske dommen. Dette er et stort gjennombrudd i kampen mot grønnvasking i tekstilbransjen.

- Vi er veldig fornøyde med at SAC velger å lytte til dommen fra Norge, og ser det som et stort gjennombrudd i arbeidet med å få slutt på grønnvasking i tekstilbransjen. Vi jobber målrettet med dette, og at vi kan få til store endringer internasjonalt, viser at vi er på rett vei. For den gjennomsnittlige forbrukeren vil jungelen av merker være stadig vanskeligere å navigere i. Derfor er det helt avgjørende at man som forbruker kan stole på de sertifiseringsordningene som finnes, sier Truls Gulowen, leder i Naturvernforbundet.

Fra strategi til handling på plast

I februar 2022 kom rapporten "Fra strategi til handling", som Naturvernforbundet var med å lage. Den var en oppfølging av Norges første nasjonale plaststrategi, som var en god start. Regjeringens strategi manglet imidlertid ambisjonsnivå, og inneholdt ikke tilstrekkelige konkrete tiltak. Rapporten skisserer hvordan staten kan sørge for at alle aktører i Norge kan samarbeide effektivt for å skape en sirkulær plastøkonomi. Da må vi begrense unødvendig bruk av plast, gjøre bærekraftige alternativer lønnsomme, stanse utslipp av plast og ta større ansvar for å finne løsninger internasjonalt. Rapporten er laget i samarbeid med WWF og Framtiden i våre hender. Det er flere bidragsyttere som har vært involvert, særlig Hold Norge Rent og Miljøstiftelsen Zero har bidratt inn med gode

Foto: Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

innspill i rapporten. Støttespillere til rapporten er SKIFT Næringslivets klimaledere, Norsirk, Infinitum, Samfunnsbedriftene Avfall og Ressurs, Bergans, Stormberg, Jernia, Hold Norge Rent, Miljøstiftelsen Zero og Loop. Alle støttespillerne ber politisk ledelse om å gå fra strategi til handling.

Den største klesbyttedagen

Naturvernforbundet har i flere år arrangert "Den store klesbyttedagen". Pandemien satte en brems på arrangementet, men i 2022 var byttedagen tilbake for fullt!

I forhold til 2018/19 ble presseoppmerksomheten nesten doblet, og 140 ulike arrangører hadde klesbyttearrangementer i 2022. Samarbeidet med Grønt Flagg og Norges Husflidslag trakk flere aktører med i arrangementet, og sørget for at det ble arrangert tilbud som reparasjonsverksted på flere byttedager. Det gjør at Den store klesbyttedagen 2022 er den største klesbyttedagen Naturvernforbundet har arrangert. Gjenbruk av klær sikrer at man kan fornye garderoben uten å kjøpe flere nyproduserte klær, noe som reduserer miljøbelastningen ved produksjon og

etterbehandling av tekstiler. Klesbytting reduserer samtidig avfallsmengden, som er en kjempeutfordring å få kontroll over.

Fikk frisket opp garderoben gratis: - Smart opplegg

Foto: Tor-Arne Dunderholen

Foto: Lars Kufas

Plast og gummi på lekeplassen

Naturvernforbundet er bekymret for økt bruk av kunstige plastmaterialer på idrettsbaner og som fallunderlag på lekeplasser, i lokalmiljø, på skoler og i barnehager. Det er et stort problem med lekkasje av mikroplast til naturen ved bruk og slitasje. I tillegg inneholder dekkene tungmetaller og miljøgifter. Ingen kjenner i dag langtidsvirkningene av at våre barn og unge bruker

så mye tid på et materiale som ofte er laget av syntetiske materialer med høyt giftinnhold.

Etter at Naturvernforbundet fokuserte på dette, har postene om dette problemet vært blant de mest populære vi har på sosiale medier. NRK tok opp saken i oktober 2022, og Naturvernforbundet tar nå til orde for et forbud mot slike underlag.

Foto: Janne Gillgren

Kapittel 5

Styrende organer

Naturvernforbundet er en demokratisk organisasjon. Medlemmene velger delegater til landsmøtet, som holdes annethvert år og meisler ut hovedlinjene i forbundets politikk. Mellom landsmøtene er landsstyret det høyeste organet. Sentralstyret er det utøvende organet, som følger opp organisasjonen tettere fra dag til dag.

Foto: Jenny Marie Sveen

Sentralstyret etter landsmøtet 22. - 24. april 2022 har bestått av:

Leder: Truls Gulowsen

Nestleder: Pernille Bonnevie Hansen

Nestleder: Randi Storhaug

Styremedlem: Kjell Magne Derås

Styremedlem: Katharina Karlsen Hessen

Styremedlem: Lasse Eriksen Bjørn

1. varamedlem: Ingebjørg Marie Thorkildsen

2. varamedlem: Hilde Marie Gaebpie Danielsen

3. varamedlem: Øyvind Johnsen

4. varamedlem: Gaute Rolv Dahl

Natur og Ungdom: Gina Gylver

Vara, Natur og Ungdom: Kaja Marie Nyland

Sentralstyret før landsmøtet 22. - 24. april 2022:

Leder: Truls Gulowsen
Nestleder: Pernille Bonnevie Hansen
Nestleder: Synnøve Kvamme
Styremedlem: Øyvind Johnsen
Styremedlem: Kari Merete Andersen
Styremedlem: Kjell Magne Derås
1. varamedlem: Ingebjørg Marie Thorkildsen
2. varamedlem: Nasir Ahmed
3. varamedlem: Nyonga Rugumayo Amundsen
4. varamedlem: Gaute Rolv Dahl
Natur og Ungdom: Gina Gylver
Vara, Natur og Ungdom: Kaja Marie Nyland

Landsstyret

Frem til landsmøtet 22. - 24. april 2022:

Agder: Rune Sævre, vara Yvonne Kerlefsen
Buskerud: Anne Foss, vara Martin Lindal
Finnmark: Annie Henriksen, vara Leif Gøran Wasskog
Hedmark: Thomas Cottis, vara Stephan Viehmann
Hordaland: Knut Espelid, vara Tone Salomonsen
Møre og Romsdal: Japke Stobbe, vara Øystein Solevåg
Nordland: Dag Johansen, vara June Grønseth
Oppland: Heidi Kristoffersen, vara Kjetil Bjørklund
Oslo og Akershus: Gert-Fredrik Malt, vara Karin Irene Olsen
Rogaland: Randi Storhaug, vara Kjetil Lønne Nilsen
Sogn og Fjordane: Anne-Line Thingnes Førstund, vara Jon Anders Stavang
Telemark: Saskia Wanders, vara Torfinn Sanden
Troms: Anne-Lise Mortensen, vara Per Inge Guneriussen
Trøndelag: Magne Vågsland, vara Ellen Andersson
Vestfold: Ann Norderhaug, vara Espen Backe
Østfold: Håkon Borch, vara Alice Snorradottir
Natur og Ungdom: Gina Gylver, vara Kaja Marie Nyland
Natur og Ungdom: Morten Hansen, vara Gytis Blaževičius
Miljøagentene: Signe Lindbråten, vara Sina Øversveen
Regnskogfondet:
Ansatte: Ingegjerd Meyer, vara Magnus Storvoll Strømseth

Landsstyret etter landsmøtet 22. - 24. april 2022:

Agder: Rune Sævre, vara Yvonne Kerlefsen
Buskerud: Anne Foss, vara Martin Lindal
Finnmark: Leif Gøran Wasskog , vara Annie Henriksen
Hordaland: Knut Espelid, vara Tone Salomonsen
Innlandet: Thomas Cottis, vara Kjetil Bjørklund
Møre og Romsdal: Japke Stobbe, vara Louise Thoresen
Nordland: Dag Johansen, vara Kaja Langvik-Hansen
Oslo og Akershus: Espen Ulvin, vara Karin Irene Olsen
Rogaland: Wenche Skorge, vara Hugh Clarke
Sogn og Fjordane: Anne-Line Thingnes Førstund, vara Jon Anders Stavang
Telemark: Saskia Wanders, vara Torfinn Sanden
Troms: Jon-Arne Jørstad (til 18.7.2022), Berit J. Ballari (fra 18.7.2022). Vara Berit J. Ballari (til 18.7.2022), Anne-Lise Mortensen (fra 18.7.2022).
Trøndelag: Magne Vågsland, vara Alette Sandvik
Vestfold: Ann Norderhaug, vara Espen Backe
Østfold: Håkon Borch, vara Ragnar Johnsen
Natur og Ungdom: Gina Gylver, vara Kaja Marie Nyland
Natur og Ungdom: Morten Hansen, vara Gytis Blaževičius
Miljøagentene: Signe Lindbråten, vara Sina Øversveen
Regnskogfondet:
Ansatte: Ingegjerd Meyer, vara Jørgen Næss Karlsen

Landsstyrerepresentant fra Troms, Jon-Arne Jørstad, gikk bort 18. juli 2022. Det ble publisert et minneord på Naturvernforbundets nettsider.

"Jon Arne var engasjert i miljøraken både lokalt i Tromsø, i Nordområdene, nasjonalt og internasjonalt. Han gjorde seg bemerket ved sitt store og genuine engasjement for natur, klima, Sapmi og solidaritet med de svakeste i samfunnet. Hans brennende miljøengasjement og fine evne til å være til stede på mange arenaer i miljøkampen gjorde at Jon Arne var respektert og høyt verdsatt i organisasjonslivet", het det blant annet i minneordet.

Kontrollkomité

Frem til landsmøtet 22. - 24. april:

Leder: Kåre Olerud, Oppland
Medlemmer: Hans Jan Bjerkely , Østfold og Sigrid Ryeng Alnes, Oslo og Akershus

Etter landsmøtet 22. - 24. april:

Leder: Kåre Olerud, Innlandet
Medlemmer: Sigrid Ryeng Alnes, Oslo og Akershus og Gert-Fredrik Malt, Oslo og Akershus

Valgkomité

Frem til landsmøtet 22. - 24. april:

Leder: Jon Anders Stavang, Sogn og Fjordane

Medlem: Anna Birkeland Olerud, Oslo og Akershus

Medlem: Aslak Heika Hætta Bjørn, Oslo og Akershus

1. varamedlem: Ingerid Angell-Petersen, Trøndelag

2. varamedlem: Annie Henriksen, Finnmark

3. varamedlem: Olav Nicolay Larsson Aga, Hordaland

Etter landsmøtet 22. - 24. april:

Leder: Jon Anders Stavang, Sogn og Fjordane

Medlem: Aslak Heika Hætta Bjørn, Oslo og Akershus

Medlem: Anne Grete Frøset, Trøndelag

1. varamedlem: Annie Henriksen, Finnmark

2. varamedlem: Olav Nicolay Larsson Aga, Hordaland

Etisk utvalg

I tråd med vedtektene og de etiske retningslinjene har Naturvernforbundet et etisk utvalg.

Etisk utvalg med virkeperiode 23. november 2020 til første landsstyremøte etter landsmøtet i 2022 besto av: Randi Alsos (leder), Bernt Bull, Tone Skau Jonassen, Solveig Skaugvoll Foss og Steinar Nygaard.

Etisk utvalg med virkeperiode fra 12. juni 2022 til første landsstyremøte etter landsmøte 2024 består av: Tone Skau Jonassen (leder), Randi Alsos, Bernt Bull og Magnus Storvoll Strømseth.

Kapittel 6

Regnskap og revisjonsrapport

Her, og på de påfølgende sidene, finner du aktivitetsregnskap, balanse, noter, årsberetning og revisorberetning for Naturvernforbundet i 2022.

Foto: Ka Vass/Flickr.com

Aktivitetsregnskap 2022- Norges Naturvernforbund

Anskaffede midler	Note	2022	2021
Medlemsinntekter	2	8 826 047	8 564 698
Tilskudd	3	45 966 571	39 103 868
Offentlige tilskudd		34 573 014	31 890 546
Andre tilskudd		11 393 557	7 213 322
Innsamlede midler, gaver mv	4,7	6 490 581	4 833 851
Opptjente inntekter fra operasjonelle aktiviteter	10	2 267 439	2 215 805
Finans- og investeringsinntekter	11	205 828	21 006
Andre inntekter		88 711	121 931
Sum anskaffede midler		63 845 178	54 861 159
Forbrukte midler			
Kostnader til anskaffelse av midler	7	4 769 848	3 465 274
Kostnader til innsamling		758 451	738 929
Kostnader til medlemsadministrasjon		2 563 204	1 746 594
Kostnader til arbeid med tilskudd og generell markedsføring		1 169 161	640 529
Kostnader til anskaffelse av andre midler		279 032	339 222
Kostnader til organisasjonens formål	7	59 046 509	51 543 171
Tilskudd og bevilgninger til oppfyllelse av organisasjonens formål		24 773 527	22 599 607
Kontingentoverføringer fylkes- og lokallag	10	4 987 105	4 915 310
Tilskudd til nasjonale samarbeidspartnere, samt fylkes- og lokallag	10	4 964 524	4 513 273
Internasjonalt arbeid, overføringer til samarbeidspartnere		14 821 898	13 171 024
Kostnader til aktiviteter som oppfyller formålet		34 272 981	28 943 564
Klima, forbruk, energi, forurensning, naturmangfold inkl. internasjonalt	10	19 924 098	18 148 063
Kampanje- og organisasjonsarbeid		11 177 100	9 155 798
Kommunikasjon		3 171 783	1 639 703
Administrasjons- og styrekostnader	7	4 234 769	5 389 389
Sum forbrukte midler	1,5,6	68 051 126	60 397 834
Aktivitetsresultat		-4 205 949	-5 536 675
Disponeringer av formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner		33 511	43 180
Formålskapital med selvpålagte restriksjoner			
Annen formålskapital		-4 239 460	-5 579 855
Sum disponering formålskapital	8	-4 205 949	-5 536 675

Balanse 2022 - Norges Naturvernforbund

Eiendeler	Note	31.12. 2022	31.12. 2021
Anleggsmidler			
Inventar, maskiner, IT etc.	6	147 715	300 623
Langsiktige fordringer			
Sum anleggsmidler		147 715	300 623
Immaterielle Eiendeler			
Nye nettsider	6	2 079 515	84 605
Sum Immaterielle Eiendeler		2 079 515	84 605
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	10	4 161 726	2 082 752
Andre kortsiktige fordringer		1 660 990	1 231 343
Sum fordringer		5 822 716	3 314 095
Bankinnskudd, kontanter og lignede	9	19 967 528	35 022 609
Sum omløpsmidler		25 790 244	38 336 705
Sum eiendeler		28 017 475	38 721 934
Formålskapital og gjeld			
Formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	8	468 205	434 694
Fri formålskapital	8	8 830 168	13 069 628
Sum formålskapital	8	9 298 373	13 504 322
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	10	1 893 204	2 046 473
Skyldig offentlig avgifter		1 549 023	1 800 652
Tilskuddsgjeld		4 865 957	11 896 911
Annen kortsiktig gjeld		10 410 918	9 473 577
Sum kortsiktig gjeld		18 719 102	25 217 613
Sum Formålskapital og gjeld		28 017 475	38 721 934

Oslo den 21. mars 2023

I styret for Norges Naturvernforbund

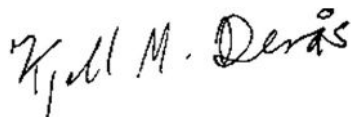
Truls Gulowsen
Leder

Pernille Hansen
Nestleder

Randi Storhaug
Nestleder

Kjell M Derås
Styremedlem

Katharina Karlsen Hessen
Styremedlem

Lasse Eriksen Bjørn
Styremedlem

Gina Gylver
Styremedlem Natur og Ungdom

Gro Holstad
Generalsekretær

Noter til årsregnskap 2022

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med God Regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner (standarden) og små foretak, og består av følgende:

- ✓ Aktivitetsregnskap
- ✓ Balanse
- ✓ Noter

Årsregnskapet, som er utarbeidet av foreningens styre og ledelse, må leses i sammenheng med styrets beretning og revisjonsberetningen som til sammen utgjør det totale årsregnskap.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Andre omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi

Bankinnskudd, kontanter o.l

Bankinnskudd, kontanter og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler er en eiendel som mangler fysisk substans. For Naturvernforbundet er det nettsider som inngår i balansen for immaterielle eiendeler.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta er bokført til transaksjonskurs. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til kursen på balansedagen. Urealisert valutatap og realisert valutagevinst og -tap blir bokført som finansinntekter eller finanskostnader.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene og en tilleggsavsetning som skal dekke øvrige påregnelige tap.

Skatt

Norges Naturvernforbund er ikke ansett skattepliktig for sin virksomhet, jfr. skattelovens § 2-32.

Inntekt

Medlemsinntekter inntektsføres for det året de gjelder.

Tilskudd inntektsføres i den periode de er bevilget til. Ubenyttet tilskudd med tilbakebetalingsvilkår oppføres som kortsiktig gjeld ved årets slutt. Andre tilskudd som ikke fullt ut er anvendt i regnskapsperioden inngår i formålskapital med eksterne bindinger.

Gaver inntektsføres på mottakstidspunktet.

Avtaler/samarbeidsavtaler inntektsføres for det året de gjelder.

Pensjonskostnad

Naturvernforbundet har plikt til å tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Naturvernforbundets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Naturvernforbundet har både innskuddsordning og ytelsesordning for sine ansatte. Ytelsesordningen ble lukket 31.12.2014 og ansatte født før 1958 valgte å stå i den ytelsesbaserte ordningen i KLP, er nå flyttet til Storebrand. Øvrige ansatte har en innskuddsbasert pensjonsordning via DNB og med 7 % innskudd, hvorav de ansatte betaler 2 %. Ordningen regnskapsføres som en innskuddsbasert pensjonsordning, som i praksis innebærer kostnadsføring av betalt premie.

Fordeling av kostnader

Kostnader er i størst mulig grad direkte henført til den aktiviteten de hører til. I 2022 er felleskostnader som eks. husleie, IKT og lønn og personalkostnader fordelt på en rimelig og konsistent måte på de ulike aktivitetene.

Ved fordeling av kostnader er tid pr aktivitet, arealbruk og/eller andel personal benyttet som fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkel oppdateres årlig eller ved store endringer i fordeling.

Ikke fordelbare felleskostnader inngår i administrasjonskostnader.

Note 1 – Kostnader etter art

Driftskostnader	2022	2021
Vareforbruk	789 258	614 640
Lønnskostnader med mer	25 620 973	24 229 818
Av/nedskrivning driftsmidler	163 147	207 750
Annen driftskostnad	41 448 094	35 232 635
Sum driftskostnader ex finanskostnader	68 021 472	60 284 843
Finanskostnader	29 614	112 990
Sum driftskostnader	68 051 086	60 397 833

Note 2 – Antall medlemmer per 31.12.2022

Medlemskategori	2022	2021	2020	2 019
Æresmedlemmer	7	6	7	7
Livstidsmedlemmer	158	163	169	170
Hovedmedlemmer	19 363	19 979	19 172	16 229
Studentmedlemmer	529	565	593	680
Rabattert medlemskap	2 228	2 142	2 109	2 019
Familiemedlemskap	4 104	4 058	3 920	3 703
Rabatter familiemedlemskap	389	415	445	406
Husstandsmedlemmer	6 218	6 099	5 903	5 633
Husstand Miljøagent	2 653	2 654	2 597	2 281
<i>Totalt familiemedlemmer*</i>	<i>8 871</i>	<i>8 753</i>	<i>8 500</i>	<i>7 914</i>
Antall	35 649	36 081	34 915	31 128
Endring fra foregående år	- 432	1 166	3 787	5 924
Faste givere (Naturvenn)	2717	1405	1 380	1 315

Betalt medlemskap etter Klima- og Miljødepartementets søknadskrav

	2022*	2021	2020	2019
Livstidsmedlemmer	158	163	169	171
Hovedmedlemmer	17 059	16 263	16 202	13 566
Studentmedlemmer	404	381	455	467
Rabattert medlemskap	2 040	1 984	1 927	1 815
Familiemedlemskap	3 781	3 735	3 552	3 326
Rabatter familiemedlemskap	347	389	398	364
Husstandsmedlemmer	8 063	7 954	7 646	6 954
Antall	31 852	30 869	30 349	26 663

*2022 er søknadsåret, mens grunnlagstallene er for 2021.

Medlemsåret går fra 1.10 til 30.9. Kontingenten blir avkrevd 1.10 for påfølgende år. Antall medlemmer pr. 31.12.2022 er basert på alle medlemmer innmeldt pr. 31.12.2022 uavhengig om betalt eller ikke. Søknaden til Klima – og Miljødepartementets er meget spesifikk på hvordan man beregner medlemmer og tallet er derfor noe lavere siden kriteriene er forskjellig fra årsberetningen pr. 31.12.2022.

Note 3 – Tilskudd og inntekter 2022

Offentlige midler	2022	2021
NORAD	8 773 454	8 242 687
Klima og miljødepartementet, grunnstøtte	7 265 003	7 650 000
Lotteri og Stiftelsestilsynet (Tippeoverskudd)	3 826 320	-
Stiftelsen Atlas-Alliansen	3 473 149	4 141 865
Klima og miljødepartementet	2 900 000	2 900 000
Senter mot Marin Forsøpling	2 500 000	-
Lotteri og stiftelsestilsynet (momskompensasjon)	2 332 996	2 264 355
Statens strålevern	2 218 128	2 250 000
Klima og miljødirektoratet	2 010 000	4 874 500
Kommunal og mod. departementet	100 000	
Norsk Dekommisjonering	100 000	
Verdal Kommune	7 500	
Andre		197 000
Sum offentlige midler	35 506 550	32 520 407
Overført til påfølgende år	933 536	629 861
	34 573 014	31 890 546

Andre tilskudd	2022	2 021
Rockefeller Philanthropy Advisors	4 968 050	2 106 394
Sparebankstiftelsen DnB	4 912 248	3 323 794
European Commission	4 457 683	3 252 591
Haldor Viriks Legat	610 473	90 750
Topten Hacks	535 351	921 795
Handelens Miljøfond	450 000	-
LS Europe Logos SRL (PEW)	419 632	289 790
Alcoa Foundation	336 331	700 642
Enchant	308 143	121 636
Norsk Botanisk Forening	286 000	-
Jernbanealliansen	270 000	270 000
SRN Bidrag	190 000	190 000
Tides Foundation	68 665	-
EK Oenergy	38 251	-
Sabima	36 551	5 000
Værdalsbruket	15 000	-
Forum for Natur og Friluftsliv Trøndelag	5 000	-
Operasjon Dagsverk	-	1 269 391
Norsk Nuklær dekomisjonering		248 000
Jørlu		100 000
NINA		30 000
Andre		177 561
Sum andre tilskudd	17 907 378	13 097 344
Overført til påfølgende år	6 513 821	5 884 021
	11 393 557	7 213 323

Note 4 - Spesifikasjon av innsamlede midler

Gavekategori	2022	2021
Faste givere	2 892 674	2 066 414
DM kampanjer, testamentariske gaver, enkeltgaver	3 597 907	2 767 437
Sum gaver og innsamlinger	6 490 581	4 833 851

Kontantprinsippet legges til grunn for inntektsføringen.

Note 5 - Personalkostnader, ytelser til ledelsen, revisor mv

Lønnskostnader mv	2022	2021
Lønn, feriepenger mv.	20 506 863	19 383 900
Arbeidsgiveravgift	3 108 991	3 041 207
Pensjonskostnader og sluttvederlag O/U fond	1 682 535	1 697 324
Annen godtgjørelse	322 583	107 387
Sum	25 620 972	24 229 818

	2022	2021
Antall årsverk	35,2	35,7

Det er ikke stilt garantier eller ytt lån til ledende personell eller styremedlemmer. Styrets leder har mottatt honorar for sitt arbeid. Styrets nestledere er lønnet i 20 % stilling frem til landsmøte og 20% på Pernille Hansen og 40% på Randi Storhaug etter landsmøte. Øvrige styremedlemmer har ikke mottatt honorar for sine verv.

Ytelser til leder, nestleder og generalsekretær	Leder	Nestleder	Generalsekretær
Lønn	761 333	362 970	911 126
Pensjonsutgifter	39 927	16 858	54 784
Annen godtgjørelse (trekkpliktig)	20 079	19 732	11 509
Sum	821 340	399 599	977 420

Kostnadsført revisjon og regnskapsbistand ekskl. merverdiavgift	2022	2021
Revisjon	255 060	180 500
Attestasjon	202 000	207 500
Annen bistand		8 600
Sum revisjon og regnskapsbistand	457 060	396 600

Tjenstepensjon gjennom DnB Liv og KLP og sluttvederlag O/U fond	2022	2021
Brutto innbetalt til DnB og KLP	1 815 819	1 939 415
Refusjoner fra andre og fylkeslag	-145 550	-218 570
Sluttvederlag og O/U fond	410 636	371 535
Egenandeler ansatte	-398 370	-395 056
Pensjonskostnad	1 682 535	1 697 324

Pensjonspremiefond	2022	2021
Pensjonspremiefondets saldo per 31.12.	185 801	1 099 356

Note 6 – Anleggsmidler, avskrivninger

	Immaterielle eiendeler (Nye nettsider)	Inventar	IT/program	Sum
Bokført verdi per 01.01	-	191 809	193 420	385 229
Tilgang i året	2 079 515	0	-84 605	
Årets avskrivninger	-	-58 860	-94 049	-152 909
Bokført verdi 31.12.	2 079 515	132 949	14 766	2 227 230

Immaterielle eiendeler er relatert til nye nettsider som vil avskrives lineært over 5 år fra 2023.

Negativ tilgang i løpet av året på IT/program er relatert til nye nettsider som etter dialog med revisor skal føres som Immateriell eiendel

Note 7 – Sentrale nøkkeltall

	2022	2021	2020	2019	2018
Formålsprosent	87 %	85 %	87 %	86 %	84 %
Innsamlingsprosent	88 %	85 %	89 %	85 %	74 %
Administrasjonsprosent	6 %	9 %	7 %	8 %	9 %

Innsamlingsprosenten er beregnet iht. retningslinjer gitt av Innsamlingskontrollen i Norge for beregning av andel innsamlede midler som benyttes til formålet. Innsamlingsprosenten er på 88 % i 2022.

Nedgang i administrasjonsprosent er relatert til høyere andel av kostnader ført direkte på prosjekter i 2022 enn i 2021 og derav lavere beløp som går til fordeling mellom kostnadssentrene som gir en lavere kostnad på administrasjon.

Note 8 - Formålskapital, disponering av aktivitetsresultatet

	Formålskapital med eksterne bindinger	Fri formålskapital	Sum formålskapital
Formålskapital pr 01.01.	434 694	13 069 628	13 504 322
Årets resultat	33 511 -	4 239 460 -	4 205 949
Formålskapital pr 31.12	468 205	8 830 168	9 298 373

Formålskapital med eksterne bindinger	IB 1.1.	Endring	UB 31.12
Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN *)	100 981	-47 500	53 481
Jernbanealliansen	233 713	81 011	314 724
Norsk Nuklær Dekommisjonering	100 000	0	100 000
SUM formålskapital med eksterne bindinger	434 694	33 511	468 205
- netto endring fra aktivitetsresultatet		33 511	

I 2022 ble det besluttet at nivået på fri formålskapital ikke skal under kostnad av 3 måneders drift. Beløpet tilsvarer i 2022 ca 8 mill kr.

Note 9 – Bundne bankmidler

	Saldo 31.12.2022
Skattetrekkkonto	747 782

Note 10 Nærstående parter

Etter regnskapsloven skal det opplyses om transaksjoner med nærstående parter. For Naturvernforbundet er Friends of the Earth, alle Naturvernforbundets fylkes- og lokallag, Natur og Ungdom og Miljøagentene med lokallag nærstående parter.

Naturvernforbundet innkrever medlemskontingent for fylkes- og lokallagene og utbetaler den samlede kontingenten til fylkeslaget. Naturvernforbundet og fylkeslagene har også samarbeid på prosjektnivå hvor inntekter og utgifter fordeles etter inngåtte avtaler.

Naturvernforbundet er medlem i den internasjonale naturvernorganisasjonen – Friends of the Earth.

Naturvernforbundet tilbyr og leverer nå økonomitjenester til flere av fylkes- og lokallagene. Per 1. januar 2023 leverer Naturvernforbundet slik tjenester til fylkeslagene i Hordaland, Trøndelag, Østfold, Vestfold, Buskerud, Sogn og Fjordane, Nordland, Finnmark, Innlandet og lokallagene i Bærum og Fredrikstad og Hvaler, i tillegg til noen spesifikke prosjekter. Naturvernforbundet kjører også lønn/pensjon for noen fylkeslag.

Fylkeslaget i Trøndelag dekker en andel av lønnsmidlene til regionsekretæren i Trøndelag. Landsstyret gjorde i 2020 vedtak om at fylkeslagene i Nord-Norge ikke lenger skal være med å dekke andel av personalkostnadene for regionsekretæren i Nord-Norge.

Naturvernforbundet utbetaler aktivitetstilskudd til lokal- og fylkeslagene basert på søknad. Aktivitetstilskuddet bevilges over enkeltprosjekter eller direkte fra Naturvernforbundet.

Naturvernforbundet utbetaler tilskudd til Natur og Ungdom og Miljøagentene.

	Kundefordringer		Leverandørgjeld	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
Fylkes- og lokallag	240 013	326 372	337 776	874 183
Natur og Ungdom	36 150	0	350 000	0
Miljøagentene	76 677	70 460	0	7 000
Friends of the Earth/Int	20 401	0	0	0
Sum	373 241	396 832	687 776	881 183

	Fylkes- og lokallag	Natur og Ungdom	Miljøagentene	Friends of the Earth/Int
Inntekter				
Tilskudd fra Trøndelag	200 000			
Økonomiservice	296 667			
Andel husleie			246 948	
Kostnader				
Aktivitetstilskudd	2 503 911	6 000		
Medlemskontingent/Kontingent	4 987 104		114 250	
Momskompensasjon	1 483 261			
Driftsstøtte	675 000	350 000	100 000	
Tilskudd prosjekter		723 000	80 000	

Viderefakturering av kostnader knyttet til porto, fellesutgifter, medlemssystem er ikke inkludert i oversikten.

Note 11 Finansposter

Renteinntekt fra bank	43 477
Annen finansinntekt	1 607
Agio gevinst	160 744
Finansinntekter	205 828
Annen rentekostnad	42
Purregebyr leverandør	12 926
Agio tap	16 688
Finanskostnader	29 656
Netto Finansposter	176 172

Note 12 Videre drift

Vi vurderer den økonomiske situasjonen til Naturvernforbundet som god slik at Naturvernforbundet har inntekter og likviditet til å opprettholde driften som normalt. Det er fortsatt usikkerhet rundt prosjektene Naturvernforbundet er involvert i i Russland og Ukraina. Dette skaper usikkerhet rundt videre drift av prosjektene og overføring av midler til partnere. Naturvernforbundet vil til enhver tid følge gjeldene lover og regler og har godt samarbeid med vår hovedbank forbindelse, DnB, som

holder oss oppdatert. Hvor lenge restriksjoner vil fortsette og hva som blir situasjonen for partnere i Russland og Ukraina videre er på dagens tidspunkt ikke mulig å si, men vi har dialog med både donor og samarbeidspartnere videre.

I 2022 ble det besluttet Landsstyret at Naturvernforbundet, sammen med Natur og Ungdom, vil saksøke staten for saksbehandlingsfeil i forbindelse med tillatelse gitt for gruvedrift med dumping av gruveavfall i Førdefjorden. Budsjettert totalkostnad for søksmålet er lagt opp til 3 mill kr, hvorav advokatkostnadene til søksmålet er begrenset oppad til 2,1 millioner kroner (eks mva), i tillegg er det risikoen for å måtte dekke motpartens saksomkostninger om Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ikke får medhold i saken. Beløpet for potensielle saksomkostninger for motparten er vanskelig å beregne, men anslått til ca 1 million kroner. Gruvesøksmålet er planlagt fullfinansiert med gaver og donasjoner og skal i utgangspunktet ikke finansieres av formålskapitalen. Per utgangen av 2022 var kostnadene til søksmålet 1,639 mill kr, hvorav 1,5 mill kr er advokatkostnader, mens innsamlet beløp var på 307.000 kr. Resultatet for gruvesøksmålet ble dekket av formålskapitalen i 2022. Dersom innsamlet beløp ikke dekker totalkostnadene er det inngått avtale mellom Naturvernforbundet og Natur og ungdom om en fordeling av kostnadene med en 80/20 fordeling.

I 2022 ble det besluttet at nivået på formålskapitalen ikke skal under ett nivå som tilsvarer 3 måneders drift, som i 2022 tilsvarer 8 millioner kr.

Det vil bli gjort løpende vurderinger av inntektssituasjonen og forutsetningen kan raskt endre seg dersom statlig støtte, prosjektinntekter, medlemsinntekter eller gaveinntekter plutselig faller helt eller delvis bort. I så fall vil det bli iverksatt tiltak for å sikre forbundets drift.

Årsberetning 2022

Virksomhetens art og lokalisering

Norges Naturvernforbund er en landsdekkende medlemsorganisasjon med det formål: *å arbeide for å verne naturen og sikre livsmiljøet slik at menneskelig virksomhet ikke overskrider tålegrenser i naturen.*

Landsmøte, landsstyre og sentralstyre er organisasjonens besluttede organer, og i 2022 ble det gjennomført landsmøte på Hamar.

Ny ledelse ble valgt bestående av Truls Gulowsen som leder og Pernille Hansen og Randi Storhaug som nestledere.

Landsstyret vedtok nytt arbeidsprogram for perioden 2022 – 2024. Arbeidsprogrammet er omfattende, og det har vært nødvendig med sterke prioriteringer i oppfølgingen av arbeidsprogrammet. Dette er forankret i styrende organer.

Maren Esmark gikk i august 2022 av som Generalsekretær etter to perioder, 10 år, i stillingen. Gro Holstad begynte sitt 5 år lange åremål 1. august.

Landsstyret har hatt 7 møter i 2022, herav 2 ekstraordinære og tilsvarende har sentralstyret hatt 7 møter og ett treff.

Sekretariatet er lokalisert i Mariboegs gate 8 i Oslo. I hele 2022 har det blitt inngått avtale med alle ansatte som gir mulighet for inntil 2 dager hjemmekontor i uken. Dette er en ny arbeidsmåte som har kommet i forbindelse med pandemien og avtalen med de ansatte vil bli vurdert i 2023.

Organisasjonens sekretariat hadde pr 31.12.2022 38 ansatte på hel- eller deltid, til sammen 33,6 årsverk, herav inkludert tre regionansatte. I tillegg er leder honorert tilsvarende en fulltidsstilling og to nestledere honoreres tilsvarende 20% stilling på Pernille Hansen og 40% på Randi Storhaug. Til sammen lønner og honorerer da sekretariatet 41 ansatte og 35,2 årsverk. Pr 31.12.2022 var det 7 ansatte som hadde midlertidig stilling. Medarbeiderne som var og er engasjert i midlertidige stillinger arbeider på tidsavgrensede vikariater eller prosjekter.

Frivillig arbeid utgjør hovedtyngden av organisasjonens aktivitet i fylker og kommuner over hele landet. Tillitsvalgte, aktive medlemmer og andre bidrar i tillegg vesentlig for å sikre og forsterke det faglige og organisatoriske nivået i organisasjonen. Samlet representerer Naturvernforbundet et omfattende faglig nettverk som sikrer stor innsikt i natur, klima- og miljøspørsmål. Virksomheten omfatter medlemsrettet arbeid, miljøpolitisk påvirkningsarbeid overfor sentrale og lokale myndigheter, storting, næringsliv m.f. Naturvernforbundet er en sentral høringsinstans og uttalte seg om en rekke viktige miljø- og naturvernsaker overfor kommunal, regional og nasjonal forvaltning, samt overfor Regjeringen og Stortinget i 2022 og i noen tilfeller EU.

Naturvernforbundet har aktive lokallag og fylkeslag i alle fylker, med høyt aktivitetsnivå. 2022 har vært preget av redefinering av aktivitet etter koronapandemien, som lagene i stor grad har løst godt. Vi har 15 fylkeslag, og etter godt og målrettet arbeid er det oppretter flere nye lokallag, og for 2022 endte vi med 103 aktive lokallag inkludert studentlag, som er historisk høyt!

Naturvernforbundet hadde 35 649 medlemmer per 31.12.2022, en nedgang på 432 medlemmer eller 1,2 % fra året før. I tillegg var det registrert 2 717 faste givere, en økning på 1 312 fra 2021. Fastgiverinntektene økte fra 2,066 mill. kroner til 2,893 mill. kroner. Gjennomsnittlig giverinntekt var i 2022 på 1 064 kroner mot 1 471 kroner i 2021. Innsamlingsprosenten i 2022 var på 88 %, en økning fra 85 % i 2021.

Ordningen med driftsstøtte til ansettelse av fylkessekretærressurs i fylkeslag, som ble innført i 2021 er videreført i 2022. Det er totalt sju fylkeslag som mottok støtte til fylkessekretærressurs i 2022. I tillegg ble det utbetalt reise- og møtestøtte til to fylkeslag. Sekretariatet leverer økonomitjenester til flere lokal- og fylkeslag.

Rapporten etter en omfattende organisasjonskartlegging i 2021 ble fulgt opp med en arbeidsgruppe satt ned av landsstyret. Denne arbeidsgruppen leverte en rapport om Naturvernforbundet 2030 sammen med forslag til vedtak til landsmøtet. Landsmøtet vedtok overordnede strategiske mål frem mot 2030. Som landsstyret fulgte opp med konkretiserende mål for landsmøteperioden 2022-2024.

Naturvernforbundets landsstyre opprettet etter landsmøtet 2022 6 fagutvalg i Naturvernforbundet (energiutvalg, fisk- og oppdrettsutvalg, gruveutvalg, jordbruksutvalg, skogutvalg og vassdragvernvalg). I tillegg har landsstyret opprettet et nytt klimautvalg og satt ned samepolitisk råd i tråd med vedtaket fra Landsmøtet. Tillitsvalgte, medlemmer og ansatte sitter dessuten i en rekke forskjellige verv i organisasjonsstyrer, faglige utvalg og diverse råd på vegne av Naturvernforbundet.

Naturvernforbundet har flere langsiktig internasjonale samarbeidsprosjekter innen ressursforvaltning, klima, miljøundervisning og organisasjonsbygging lokale miljøgrupper i Russland, Ukraina, Kirgisistan, Mosambik og Togo. Prosjektene er finansiert med tilskudd fra Klima- og Miljødepartementet, Direktoratet for Strålevern og Atomsikkerhet og EU. Prosjektet til støtte for ungdom i lokalsamfunn rammet av oljesøl i Nigerdelta med finansiering fra Operasjon Dagsverk i 2017 ble avsluttet i 2022 og ubrukte midler returnert til donor.

Naturvernforbundet er medlem av det internasjonale miljønettverket Friends of the Earth (FoE) og har i 2022 deltatt på årsmøte og flere arbeidsgrupper i Friends of the Earth Europe.

Naturvernforbundet ga i 2022 ut to eksemplarer av medlemsbladet Natur & Miljø. Bladet har ett godkjent opplag på 28 837 eksemplarer i 2021/22, opp fra 22 785 eksemplarer i 2018/19. Av disse er 333 betalende abonnenter. Blad nummer 1 og 2- 2022 ble i gjennomsnitt distribuert til 27 897 abonnenter.

Redegjørelse for Aktivitetsregnskapet

Budsjettet for 2022 la opp til en satsing og bruk av formålskapitalen innenfor områder med rekruttering av fastgivere, medlemsvekst, nytt økonomisystem og fortsatt organisasjonsutvikling. Budsjettet for 2022 var på -3,6 mill kr som skulle dekkes av formålskapitalen. I 2022 ble det besluttet at Operasjon Dagsverk prosjektet som ble fryst i 2021 skulle avsluttes og midler returneres til donor. Den manglende støtten fra Lotteri og Stiftelsestilsynet vedrørende Norsk Tipping støtte i 2021 ble avsluttet uten at Naturvernforbundet fikk medhold i klagen på avslaget, vi fikk heller ikke noe ekstra tildeling i 2022 tildelingen av midler, men vi mottok støtte fra Norsk Tipping sitt overskudd i 2022.

I 2022 ble det besluttet Landsstyret at Naturvernforbundet, sammen med Natur og Ungdom, vil saksøke staten for saksbehandlingsfeil i forbindelse med tillatelse gitt for gravedrift med dumping av gruveavfall i Førdefjorden. Budsjettet totalt kostnad for

søksmålet er lagt opp til 3 mill kr, hvorav advokatkostnadene til søksmålet er begrenset oppad til 2,1 millioner kroner (eks mva), i tillegg er det risikoen for å måtte dekke motpartens saksomkostninger om Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ikke får medhold i saken. Beløpet for potensielle saksomkostninger for motparten er vanskelig å beregne, men anslått til ca 1 million kroner. Gruvesøksmålet er planlagt fullfinansiert med gaver og donasjoner og skal i utgangspunktet ikke finansieres av formålskapitalen. Per utgangen av 2022 var kostnadene til søksmålet 1,639 mill kr, hvorav 1,5 mill kr er advokatkostnader, mens innsamlet beløp var på 307.000 kr. Resultatet for gruvesøksmålet ble dekket av formålskapitalen i 2022. Dersom innsamlet beløp ikke dekker totalkostnadene er det inngått avtale mellom Naturvernforbundet og Natur og ungdom om en fordeling av kostnadene med en 80/20 fordeling.

Aktivitetsregnskapet for 2022 viser et negativt aktivitetsresultat på 4,206 mill. kroner. Det er en forbedring av resultatet for 2021 da aktivitetsregnskapet endte på minus 5,536 mill. kroner. Det er flere faktorer som spiller inn i utviklingen, blant annet Norsk Tipping midlene som vi ikke mottok i 2021, samt kostnader ved fjordsøksmålet som kom i 2022.

Sum anskaffede midler var i 2022 samlet på 63,845 millioner kroner en økning på 8,984 mill. kroner fra 2021, hvorav Norsk Tipping støtten utgjorde 3,826 mill kroner.

Tilskudd (driftsstøtten) fra Miljøverndepartementet var den største enkeltkilden til driftsinntekter, og utgjorde i 2022 7,265 mill. kroner, en reduksjon på 0,385 mill. kroner fra 2021.

NORAD var den største enkeltkilden til prosjektinntekter på i alt 8,773 mill. kroner, en økning på 0,530 mill. kr fra 2021. Innsamlede midler og medlemsinntekter utgjorde til sammen 15,3 mill. kroner, en økning på 1,918 mill. kroner fra 2021. Offentlige tilskudd utgjorde 54 % av de samlede inntektene, en nedgang på 4 prosentpoeng fra 2021. Det er en uttalt strategi at avhengigheten av offentlige tilskudd bør reduseres.

Sum forbrukte midler var på til sammen 68,051 mill. kroner, en økning på 7,654 mill. kroner sammenlignet med 2021. Av dette utgjorde kostnader til organisasjonens formål 59,046 mill kroner, mot 51,543 mill. kroner i 2021. Formålsprosenten for 2022 er på 87% en økning på 2 prosentpoeng fra 2021.

Tilskudd til internasjonalt arbeid gjelder i stor grad overføringer til prosjektpartnere i land i Øst-Europa og Afrika. Prosjektene i utlandet drives med midler i hovedsak bevilget av Norad, Utenriksdepartementet, Klima og miljødepartementet og Strålevernet. Det ble i 2022 overført totalt 14,821 mill kroner til partnere i utlandet i 2022, mot 13,171 mill kroner i 2021.

Det ble i alt overført 11,022 mill. kroner til lokal- og fylkeslag, Miljøagentene og Natur og Ungdom i 2022. Det er en økning på 0,646 mill. kroner fra 2021 og skyldes økt overføring av driftstøtte. Tildelingen til Natur og Ungdom ble redusert med 100.000 i 2022, mot den økte støtten gitt ekstraordinært i 2021. Medlemskontingenten til fylkes- og lokallagene var på i alt 4,987 mill. kroner.

På aktiviteter som oppfyller formålet ble det i 2022 i alt brukt 34,272 mill. kroner. Det er en økning mot hva som ble brukt i 2021 på 5,239 mill kroner.

Kostnader ved administrasjon og styrende organer viser nedgang fra 2021. Administrasjonsprosenten var i 2022 på 6%, en reduksjon på 3 prosentpoeng fra 2021. Likviditeten har vært god gjennom hele 2022. Overskuddslikviditet er plassert i norske banker som vanlig rentebærende innskudd og høyrentekonto.

Formålskapital

Ved utgangen av 2022 har vi en total formålskapital på 9,298 mill. kroner. Det er en reduksjon på 4,206 mill. kroner fra 2021. Av dette utgjør fri formålskapital 8,830 mill. kroner, en reduksjon på 4,239 mill. kroner fra 2021. Det ble i 2022 besluttet i styrende organer at nivået på fri formålskapital ikke skal under kostnader for 3 måneders drift, per 2022 er dette beløpet 8 mill. kroner. Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner utgjør 0,468 mill. kroner, en økning på 0,033 mill. kroner fra 2021.

I årsregnskapet for 2022 er fortsatt drift lagt til grunn og styret bekrefter at forutsetning er tilstede.

Arbeidsmiljø

Sykefraværet i Naturvernforbundet i 2022 var på 2,89% av total arbeidstid. Det er en økning på 0,98 prosentpoeng mot 2021 hvor sykefraværet var på 1,91 %. Det egenmeldte sykefraværet utgjorde 2,83 % og langtidsfraværet (mer enn 16 dager) var på 0,06 %. Det var ingen personskader eller ulykker blant ansatte i 2022. Arbeidsmiljøutvalget har i 2022 hatt sju møter, med stort fokus på tilbakekomsten til kontoret og hjemmekontor ordning. Det er også satt ned en egen kontorgruppe som skal jobbe med tiltak for å forbedre arbeidshverdagen. Naturvernforbundet inngikk i 2022 ny avtale om leie av lokalene i Mariboegs gate 8, sammen med de andre organisasjonene i bygget. Den nye avtalen varer frem til juni 2028 og det legges ikke opp til store endringer i lokalene. 1 times trimmetime for de ansatte har blitt opprettholdt og det har blitt gjennomført ansattsamlinger både ute og inne.

En lønnsjustering for alle ansatte ble fremforhandlet i 2021 og revidert særavtale med NTL-Naturvernforbundet signert i januar 2022. I ny særavtale ble en gradvis lønnsjustering for de ansatte besluttet. Første del av denne lønnsjusteringen ble gjennomført i juli 2022 og nye justeringer vil bli gjennomført i 2023 og 2024.

I 2022 ble det gjennomført en endring i sekretariatet på fagavdelingene, hvor det tidligere var tre fagavdelinger (Natur&Klima, Internasjonal Avdeling og Miljøvennlig hverdag) ble det redusert til 2 fagavdelinger, Natur, Areal og forbruks avdeling (NAFA) og Energi, Internasjonal og Klima (EIKA). De ansatte fagpersonene ble fordelt utfra deres bakgrunn og erfaring.

Likestilling

Forbundets mål er å sørge for god kjønnsbalanse både i tillitspersonapparatet så vel som i sekretariatet. Landsstyret har en kjønns sammensetning som tilfredsstiller våre vedtekter der det står at «kjønnsfordelingen i landsstyret bør ikke vise større ulikhet enn 60–40». Kjønnsfordelingen i sekretariatet er svært jevn, og av de ansatte pr 31.12.2022 er det 23 kvinner og 18 menn (inkl. 3 honorerte tillitsvalgte). Ledergruppen består av tre kvinner og tre menn (per 31.12.2022). Begge nestledere og generalsekretær er kvinner.

Lønnsystemet er bygget på stillingskategorier, hvor ansiennitet og utdannelse bestemmer lønnsnivået. Dette gjør at det ikke er merkbar forskjell i lønn mellom menn og kvinner som har samme erfaringsbakgrunn og stillingskategori.

Påvirkning av det ytre miljø

Vår tjenesteproduksjon forutsetter bruk av ulike ressurser som vi søker å begrense mest mulig. Landsstyret vedtok i november 2019 en reisepolicy for Naturvernforbundet som legger stor vekt på miljø. Vi tilstreber å gjøre reisevirksomheten så lite miljøbelastende som mulig ved å benytte gange, sykkel og kollektivtransport i Oslo-området og mest mulig tog/buss i Norge der det er praktisk mulig. Innkjøp av kontormøbler og elektronisk utstyr gjøres forsøksvis brukt, og vi har stort fokus på vedlikehold og reparasjon fremfor å kjøpe nytt.

Naturvernforbundet har ikke et fullstendig klimaregnskap. Sekretariatets aktiviteter rapporteres til Miljøfyrtårn og vi har på den måten oversikt over en del av organisasjonens miljøbelastning. På dette grunnlaget er det mulig å anslå våre utslipp knyttet til flyreiser. I 2022 var det 15 flyreiser (en vei) med slik fordeling:

Strekning	Antall	kg CO₂¹	SUM kg CO₂
Norge og Norden	12	85	1 020
Europe	4	250	1 000
SUM	16	335	2 020

Fremtidig utvikling

Naturvernforbundet har styrt arbeidet i 2022 etter arbeidsprogrammet og de langsiktige målene i Naturvernforbundet 2030. Det er gjort prioriteringer i arbeidsprogrammet i tråd med vedtak i styrende organer.

Etiske retningslinjer og anti-korrupsjons arbeid

Nye, reviderte etiske retningslinjer ble vedtatt av landsstyret i mars 2020, og et etisk utvalg ble opprettet for å kunne håndtere eventuelle saker som omhandler brudd på organisasjonens etiske retningslinjer. Naturvernforbundet har også vedtatte retningslinjer for anti-korrupsjonsarbeid som er godkjent av våre bidragsytere. Enhver form for mislighold må rapporteres av våre partnere og eventuelt tilbakebetales. Det er ikke rapportert inn noe mislighold i 2022.

Styring av finansiell risiko

Naturvernforbundet hadde i 2022 54% offentlig finansiering. Det er en reduksjon (4 prosentpoeng) fra 2021. Med tanke på usikkerhet i tildelinger og kriterier for ulike offentlige støtteordninger vil vi fortsatt jobbe for å øke andelen inntekter fra andre kilder, men vi er likevel komfortable med at over halvparten av forbundets inntekter i 2022 finansieres med offentlige midler.

Oslo den 21. mars 2023
I styret for Norges Naturvernforbund

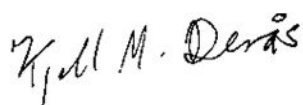
Truls Gulowsen
Leder

Pernille Hansen
Nestleder

Randi Storhaug
Nestleder

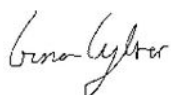
Kjell M Derås
Styremedlem

Katharina Karlsen Hessen
Styremedlem

Lasse Eriksen Bjørn
Styremedlem

Gina Gylver
Styremedlem Natur og Ungdom

Gro Holstad
Generalsekretær

Til landsmøtet i Norges Naturvernforbund

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Naturvernforbund som består av balanse per 31. desember 2022, aktivitetsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2022, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av organisasjonen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om organisasjonens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at organisasjonen ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 21. mars 2023
Deloitte Norge AS

Grete Elgåen
statsautorisert revisor

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

GRETE ELGÅEN

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5993-4-4286941

IP: 81.166.xxx.xxx

2023-03-21 19:02:50 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: NAWO4-CLCN7-1T4JF-GHE26-ZE0IB-HXP7L

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er orginalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>

4.2 Årsmelding for 2023

Forslag til vedtak: Årsmeldingen for 2023 godkjennes.

5.2 Regnskap for 2023

Forslag til vedtak:

Regnskapet for 2023 godkjennes.

Revisors beretning for 2023 tas til orientering

Kontrollkomiteens rapport tas til orientering.

Årsmelding 2023

Mars 2024

Foto: Fartein Rudjord

TITTEL

Årsmelding 2023

TEKST OG LAYOUT

Kristian Skjellum Aas

UTGIVELSE

Mars 2024

ANSVARLIG REDAKTØR

Gro Holstad

FAGLIG KVALITETSSIKRER

Naturvernforbundets sekretariat

Innhold

Forord: 2023	4
En demokratisk medlemsorganisasjon	5
Høydepunkter fra Instagram i 2023	6
1: Et synlig og slagkraftig Naturvernforbund	7
Nytt medlemssystem	8
Medlemsmagasinet Natur & miljø	9
Fortsatt størst i media	9
Lokallag og fylkeslag	10
2: En levende og livskraftig natur	11
Stor skog- og infoseier	12
Stem for meg!	12
Ny nasjonalpark - i Oslo og Akershus!	13
Kamp mot motorveier	14
3: Et energieffektivt og fossilfritt samfunn	15
Klimautvalg med anbefalinger for fossilfri fremtid	16
Energikommisjon anbefalte enøk	16
Redder viktig mangroveskog	17
Spar energi i bygg!	18
Klimatoppmøte i Dubai	18
4: Et rikere liv med lavere forbruk	19
Vårt forbruk truer natur og artsmangfold	20
Klesbyttedag over hele landet	21
Fjordsøksmålet	22
Seiere i 2023	24
5: Styrende organer	25
Sentralstyret	25
Landsstyret	26
Kontrollkomité	26
Valgkomité	26
Etisk utvalg	26
6: Regnskap og revisjonsrapport	27

Vi gir oss ikke!

Naturvernforbundet kan se tilbake på 2023 med stolthet. En pen medlemsvekst og flere aktive lokallag enn noen gang gir oss et godt fundament for å fortsette vårt arbeid med å bli større og sterkere – for å forsvare natur og miljø.

I 2023 saksøkte vi staten. Det er ikke dagligdags. Fjordsøksmålet er blant de største løftene vi har gjennomført. Å redde Førdefjorden fra å bli dumpingplass for gruveslam har vært viktig for hele organisasjonen i mange år, men aller viktigst for vårt lokallag i Sunnfjord og vårt fylkeslag i Sogn og Fjordane. De har levd med disse planene i snart 20 år. Det tærer på. Men vi gir oss ikke. Vi krever at Førdefjorden blir tatt vare på, at europeiske miljøregler også skal gjelde her i Norge, og at miljøorganisasjonene kan bruke rettssystemet uten at det blir uoverkommelig dyrt. Gjennom kommune- og fylkestingsvalget i 2023 har Naturvernforbundet bidratt til å bevisstgjøre kommunene når det gjelder deres ansvar for å ta vare på naturen, og drive politikk som tar hensyn til andre verdier enn de kort-siktige økonomiske. Opprydding i gamle kommuneplaner, såkalt planvask, skal gjennomføres i flere kommuner – og vi vil presse på for at alle kommuner skal gjøre det samme. Hver dag jobber Naturvernforbundets aktive og tillitsvalgte for å ta vare på naturverdier, hindre forurensning og ødeleggende utbygginger, begrense forbruket, spare energi, fremme miljøvennlige reiseformer, stoppe motorveier og «næringsparker», hindre naturødeleggende energiutbygging og verne om arter og økosystemer. Uten en solid medlemsbase og aktive

Foto: Jenny Marie Sveen

Foto: Kjetil Grude Flekkøy

lokallag i hele landet hadde ikke Naturvernforbundet hatt verken mulighet eller troverdighet. Det er lokal aktivitet og tilliten fra alle medlemmer som er fundamentet for all troverdighet og alt vi gjør, fra lokale arealplaner til arbeidet med å få norske myndigheter til å følge opp FNs naturavtale. Tusen takk til alle aktive og tillitsvalgte i hele Norge! Fjordsøksmålet fortsetter i rettssystemet i 2024 og vil bli en viktig prøvestein for naturens rettsvern, men det er også mye annet på gang. En forvaltningsplan for norske havområder er ventet, det samme er en ny Nasjonal transportplan, ny klimahandlingsplan, stortingsmelding om oppfølging av naturavtalen og nye kraftkamper. Naturvernforbundet vil følge disse planene, og andre trusler mot natur og miljø, tett.

Samtidig skal vi fortsette medlemsveksten, rekruttere flere fastgivere og gi gass i arbeidet for å bli en bredere og mer inkluderende organisasjon der alle kan føle seg velkommen. Skal vi vinne fram på vegne av natur og miljø, er vi avhengige av at flest mulig føler seg hjemme i Naturvernforbundet. Både naturavtalen og den nye glimrende rapporten fra Klimautvalget 2050 peker i riktig vei for den omstillingen vi må gjennom for å bevare både natur og miljø, og vil gi oss gode nye argumenter i tiden framover.

Vår innsats er viktig, den hjelper, og vi gir oss ikke!

En demokratisk medlemsorganisasjon

Naturvernforbundet ble grunnlagt i 1914 og er Norges eldste natur- og miljøvernorganisasjon. Naturvernforbundet er en demokratisk medlemsorganisasjon med over 37 000 medlemmer og over 100 lokallag i hele landet. Medlemmene og lokallagene er grunnpilarene i organisasjonen, og styrer organisasjonen gjennom fylkeslagene og de sentrale styrende organene landsmøtet og landsstyret.

I vår organisasjonsfamilie inngår også ungdomsorganisasjonen Natur og Ungdom, samt barneorganisasjonen Miljøagentene.

Naturvernforbundet skal fram mot 2030 jobbe for å bli en bred folkebevegelse for natur og klima. For å ha legitimitet i debattene om natur og miljø er det avgjørende at vi er mange og at medlemsmassen og våre aktive speiler befolkningen.

Topp 5 poster fra Instagram i 2023

Kapittel 1

Et synlig og slagkraftig Naturvernforbund

I 2023 har Naturvernforbundet satset aller mest på informasjon, mobilisering og innsamling til Fjordsøksmålet, samt nytt medlemssystem som gir større muligheter for samhandling og systematikk. Nettverksbygging internt i organisasjonen har også vært prioritert. Økende kostnader og store satsninger har imidlertid tvunget frem tøffe valg.

Foto: Fartein Rudjord

2023 var et spennende år for Naturvernforbundet med en storsatsning på informasjon, mobilisering og innsamling til Fjordsøksmålet. Det ble samlet inn rundt tre millioner kroner til søksmålet. Samtidig brukte vi mer krefter og ressurser enn planlagt til å gjennomføre søksmålet og innsamlingsmålene.

Ved utgangen av 2023 hadde Naturvernforbundet 37 268 medlemmer. Det var

en positiv utvikling i løpet av året, spesielt etter ansettelse av ny digital rådgiver, med større fokus på verving i sosiale medier. Det er gjennomført jevnlig fylkesledernettsverk, hvor politisk ledelse møter fylkeslederne jevnlig. Det er også prøvd ut et lokallagsledernettsverk, samt faste møter mellom fylkesansatte og sekretariatet. Det er opprettet et samepolitisk råd i Naturvernforbundet.

Medlemstall

2023: 37 268
2022: 35 649
2021: 36 081
2020: 34 915
2019: 31 128
2018: 25 204
2017: 24 347

Faste givere

2023: 2550
2022: 2717
2021: 1405
2020: 1380
2019: 1315
2018: 1210
2017: 1230

Tall for medlemmer og fastgivere per 31.12. i angitt år.

Nytt medlemssystem

Naturvernforbundet gikk over til nytt medlemssystem høsten 2023. Vi brukte året på overgangen til et moderne og arbeidseffektiverende medlemssystem. Målet er at vi, etter at overgangen er ferdigstilt, kan bruke mindre tid på utvikling av systemet, og mer tid på medlemsoppfølging og andre opp-

gaver. Systemet gir fylkes- og lokallag tilgang på sine medlemmer, og gjør det enklere å ha direkte kontakt med dem. Medlemmer vil også ha tilgang til «Min side», der de kan logge inn, se og endre informasjonen som Naturvernforbundet har registrert om dem.

Foto: Fartein Rudjord

Medlemsmagasinet Natur & miljø

I 2023 ble det utgitt kun én utgave av medlemsmagasinet Natur & miljø - mot normalt to. Økte utgifter innen flere satsningsområder gjorde at høstutgaven ikke ble utgitt.

Fjordsøksmålet var temaet for magasinet, og forsiden ble prydet av ekte gruveslam, hentet opp fra Jøssingfjorden av dykker Erling Svensen. Kommunevalget, skog og forbruk var andre saker som ble dekket i magasinet.

Natur & miljø er medlem av Fagpressen, og hadde i 2022 et godkjent opplag på 28 837. Før magasin 1-2023 ble det byttet trykkeri - magasinet trykkes nå hos Ålgård Offset, etter en avtale via Fagpressen.

Forsidedesign: Eivind Stoud Platou,
foto: Wim Lassche

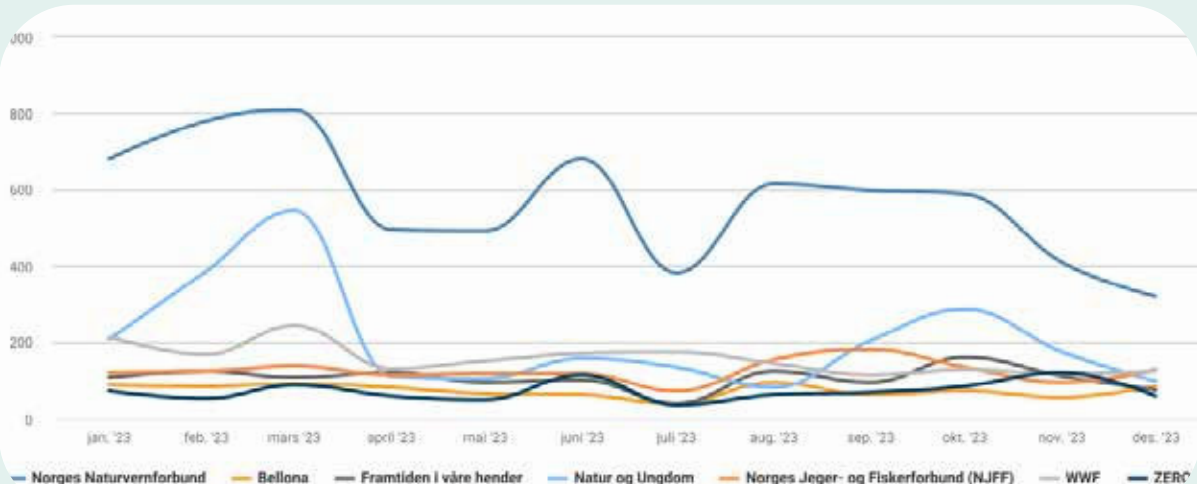
Redaktør er Kristian Skjellum Aas, ellers besto redaksjonen i 2023 av Tor B. Christensen, Lise Helset Eide og Rikke Agerup.

Fortsatt størst i media

I alle år vi har gjort disse målingene, basert på presseklipp fra Retriever, har Naturvernforbundet vært den mest omtalte miljøorganisasjonen. Også i 2023 var dette tilfellet for alle måneder i året. Vi lå jevnt over alle andre organisasjoner hele året i an-

tall presseoppslag.

Mye av dette skyldes at Naturvernforbundet har en sterk lokal forankring. Mange av våre presseklipp er fra lokal- og regionalmedia, som er blant mediekanalene med høyest troverdighet og påvirkning.

108
aktive
lokallag

15
fylkeslag

Naturvernforbundet hadde 108 aktive lokallag i 2023 – dette er et historisk høyt antall! Det er jobbet strategisk med bistand til fylkeslag i arbeidet med å opprette nye lokallag og hjelpe lokal-

lag som har hatt lav aktivitet tilbake til et høyere aktivitetsnivå. Det historisk høye antallet på aktive lokallag er et resultat av godt samarbeid mellom sekretariatet og fylkeslagene.

	2023	2022	2021
Antall aktive fylkeslag	15	15	15
Antall aktive lokallag	108	103	94

Naturvernforbundet i Trøndelag på omvisning på Lade i Trondheim, der de vil ha bynasjonalpark.

Kapittel 2

En levende og livskraftig natur

Å ta vare på naturen er grunnsteinen i Naturvernforbundets arbeid. Det var her vi startet, og truslene mot naturen er fortsatt store. Gjennom 2023 har vi, på alle plan i organisasjonen, jobbet for å ivareta naturens interesser i møte med alle typer prosjekter - veier, energiprojekter, utbygginger - og å vise hvem som kan hindre nedbyggingen av naturen.

Foto: Fartein Rudjord

Under kommunevalgkampen i 2023 satset Naturvernforbundet på å informere om at det er kommunene som er første linja når det gjelder å redde vår natur. Arealpolitikken bestemmes der, og det er kommunene som må ta ansvar hvis vi skal ta vare på naturverdiene.

Det ble utarbeidet en veileder som forklarer hvordan kommunepolitikere kan bruke det eksisterende loverket til fordel for naturen, samt et webinar med miljøretts ekspert Nikolai K. Winge som forklarte hvilken makt kommunene faktisk har. I tillegg ble det laget faktaark på flere ulike

saksområder der kommunene har makt til å bestemme i natur- og miljøsaker. Hyttebygging, vindkraft, energisparing, marint vern, skogbruk, oppdrett og klima var temaene som ble tatt opp i faktaarkene. I tillegg ble det samarbeidet med andre organisasjoner for å løfte natur- og miljøsaken i valgkampen. Besteforeldrenes klimaaksjon lagde en flott veileder for kommunale klimaplaner, Sabima lanserte "Naturkampen" og Framtiden i våre hender lagde utslippsregnskap for alle kommuner - noe som ble aktivt brukt i valgkampen også av oss.

Stor skog- og infoseier i Trøndelag

Naturvernforbundet i Orklaregionen og Naturvernforbundet i Trøndelag oppdaget kritikkverdige forhold ved hogst gjennomført av Nortømmer AS i Røsdalen i Orkland kommune. Etter befarings i området, mente Naturvernforbundet at hogsten var utført med brudd på PEFC-skogstandarden. Naturvernforbundet fikk oversendt DNVs konklusjon om at sertifiseringen ble opprettholdt. Dokumenter som viste hvordan de enkelte forholdene i klagen var vurdert, ble ikke delt. Da Naturvernforbundet ba om denne informasjonen, ble de henvist til Nortømmer.

Nortømmer hevdet at noen doku-

menter er taushetsbelagte, uten at påstanden var begrunnet nærmere. De mente også at det her var spørsmål om interne dokumenter som de ikke har plikt til å gi fra seg. Da Nortømmer ikke ville oppgi det Naturvernforbundet mener er miljøinformasjon, klaget Naturvernforbundet saken inn for Miljøklagenemnda. Denne nemnda er et offentlig uavhengig organ som avgjør saker innenfor miljøinformasjonsloven.

Miljøklagenemnda gjorde endelig vedtak 14. september 2023. Da slo nemnda fast at Nortømmer plikter å utlevere informasjonen Naturvernforbundet har etterspurt.

Stem for meg!

I forbindelse med kommunevalget ble det gjennomført en kampanje i sosiale medier. En påminnelse om at det er kommunene som bestemmer over bruken av arealer i Norge - og at det innebærer makt over leveområdene til utallige truede arter. Granmeisen, villreinen og kløverhumla var

tre av eksemplene på arter som lever i områder som forvaltes på kommunenes nåde - men som ikke har stemmerett selv. Derfor oppfordret vi folk til å ha de truede artene i bakhodet når stemmeseddelen for kommunevalget ble puttet i urnen.

Illustrasjoner: VON kommunikasjon

Ny nasjonalpark – i Oslo og Akershus!

Foto: Kristian Skjellum Aas

Nestleder Pernille B. Hansen, klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen og professor og markaforkjemper Sigmund Hågvar under åpningen av Østmarka nasjonalpark.

– Gratulerer Oslo, Østmarka, skogen, naturavtalen, klimaminister Bjelland Eriksen og alle artene som trenger store sammenhengende naturområder som levested! sier en glad leder for Naturvernforbundet, Truls Gulowsen.

Høsten 2023 ble det klart at deler av Østmarka skal vernes som nasjonalpark, og det er til stor glede for alle som er opptatt av skog og natur. Vern er den faglig beste metoden for å ivareta biologisk mangfold og naturlig økologisk dynamikk i naturlige økosystemer.

– Vi verner Østmarka både for å bevare naturen i seg selv og for å sikre at befolkningen i fremtiden har tilgang til mer intakt natur for rekreasjon, friluftsliv og fysisk aktivitet. Vernet bidrar også til å nå målet om 30 prosent bevaring. Dette vernet er bra for naturen, folk og folkehelsen, uttalte klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen under åpningen av nasjonalparken, som skjedde

på Rustadsaga sørøst i Oslo.

Nasjonalpark i Østmarka er noe Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har jobbet med over tid. Første idé kom for over 70 år siden, men den formelle prosessen startet med et forslag fra Østmarkas Venner i mai 2012.

– Dette viser at vi må tenke stort og langsiktig, for naturen blir spist opp bit for bit. Hvis vi ikke tar store grep, forsvinner mulighetene for å redde sammenhengende økosystemer for ettertiden. Noen må se mulighetene for å redde de siste gjenværende naturområder i tide. Det var ikke myndighetene, men den lille organisasjonen Østmarkas venner som klarte å informere og inspirere myndighetene til å gå inn for saken, forteller Sigmund Hågvar. Han er professor emeritus fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, og sitter i styret i Østmarkas Venner og Naturvernforbundet i Oslo og Akershus.

Kamp mot motorveier

Foto: Espen Mills

Året 2023 startet dramatisk for Lågendeltaet ved Lillehammer. Vernet som naturreservat – Norges strengeste verneform. Her endret Regjeringen verneområdet for å presse gjennom utbyggingen av ny motorvei - til tross for at Miljødirektoratet nektet å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene. En tynn stripe av verneområdet ble «avvernet» på en pressekonferanse på Biltema på Lillehammer - med statsråder og full pressedekning.

Også langs E39 på Sørlandet (bildet) er det kontroverser. NRK har utropt strekningen til Norges største naturinngrep i perioden 2017-22 - til tross for at kun en nidel av den planlagte veien

er utbygd. Naturvernforbundet krever en veistandard som er mer tilpasset trafikkmengdene på strekningen, samt mer gjenbruk av dagens vei. Dette vil gi en tryggere vei, samtidig som store mengder natur vil bli spart. Det vil heller ikke legge til rette for en like stor trafikkøkning, noe som kan gjøre andre, fremtidige veiprojekter overflødige eller mulige å skalere ned.

Også i Nes på Romerike er det motorveidebatt langs E16. Kommunestyret ønsker en løsning langs dagens vei, med redusert standard, for å ta vare på natur, matjord og kulturverdier - men møter motstand fra statlige myndigheter og omegnskommuner.

Kapittel 3

Et energieffektivt og fossilfritt samfunn

Tross advarsler i mer enn 50 år fortsetter utslippene å øke. Vi ser tydelige endringer i klimaet, som skyldes utslipp som vi skaper. Skal vi unngå at klimakrisa skal bli den aller største trusselen mot både natur og samfunn, må utslippene reduseres raskt de nærmeste årene. Vi samarbeider bredt med andre for å sikre en rask og rettferdig omstilling.

Foto: Helga Lerkelund

Heldigvis er det ofte slik at de løsningene som er bra for å få kuttet klimagassutslipp, også er bra for å ta vare på natur. Utbygging av motorveier er en sak der naturvern og kutt i klimagassutslipp går hånd i hånd, bevaring av skog og myr er en annen, energisparing en tredje.

I 2023 kom rapporten fra det statlig nedsatte Klimautvalget 2050. Klimautvalget har gått inn i flere ulike temaer og presenterer grundige analyser og anbefalinger. De evner å tenke langsiktig, helhetlig og mer systematisk der politikerne nøler - og legger til grunn at det vi gjør i dag for å

innfri 2030-målene, må være i tråd med lavutslippssamfunnet vi skal ha i 2050. De kortsiktige tiltakene må ikke sperre for de langsiktige løsningene som vi trenger for å nå nullutslipp i fremtiden.

I februar kom Energikommisjonen sin rapport "Mer av alt - raskere". Der ble energisparing holdt frem som den største, raskeste og minst konfliktfylte kilden til frigjort energi som kan hjelpe oss med å fase ut olje og gass. Kommisjonens rapport viser hvor viktig energisparing er - men flertallet vil også ha mye mer fornybar energi i tillegg.

Klimautvalg med anbefalinger for fossilfri fremtid

Regjeringens Klimautvalg 2050 leverte en glimrende plan for å bli et lavutslippssamfunn, som passer som hånd i hanske med mye av vår vedtatte politikk. Naturvernforbundet bidro med betraktninger og faglige innspill gjennom hele utvalgets arbeidsperiode, og fikk anbefalinger som langt på vei følger Naturvernforbundets politikk.

En stor seier var at utvalget anbefaler at det utarbeides en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet. De tilrår at det ikke gis ytterligere tillatelser til leting, utvinning, anlegg eller drift inntil en slik strategi er ferdig - og peker på at større aktivitet i olje- og gasssektoren vil legge beslag på kraft og kompetanse som bør brukes til omstillingen til et lavutslippssamfunn.

Samtidig vil de innføre sterkere virkemidler for energieffektivisering, prioritere tiltak som reduserer etterspørselen etter transport - både når det gjelder transport av varer og av personer, øke det nasjonale vernet av økosystemer, utvikle bindende, helhetlige planer

for arealene til havs og bruke juridiske virkemidler som krav, påbud og forbud i større grad.

Utvalget anbefaler at Norge øker innsatsen for reduserte utslipp i andre land. De fremholder også at god areal- og naturpolitikk er viktig for å begrense klimaendringene, og skadene av disse. – Dette er imponerende arbeid fra Klimautvalget 2050! Det er tydelig at ekspertutvalget som Solberg-regjeringen nedsatte har tatt oppdraget på alvor. De evner å tenke langsiktig, helhetlig og mer systematisk der politikerne nøler, sa leder Truls Gulowsen da rapporten fra utvalget ble lagt frem.

Naturvernforbundet arbeider på mange fronter på veien mot et lavutslippssamfunn, blant annet gjennom "Broen til framtiden" - et samarbeid mellom lokale og sentrale lag i Naturvernforbundet, fagbevegelsen, kirken og flere aktører. Målet er en rettferdig omstilling til et lavutslippssamfunn, og etablering av klimavennlige arbeidsplasser over hele landet.

Energikommisjon anbefalte enøk

Da Energikommisjonen la frem sine anbefalinger i februar, var energisparing det største enkelttiltaket - viktigere enn alle planer om ny utbygging. Regjeringen fulgte opp med en handlingsplan for energieffektivisering på høsten, som dessverre inneholdt lite annet enn oppsummering av eksisterende mål og virkemidler. Naturvernforbundet krever større og mer målrettet innsats for effektiv bruk av den strømmen vi allerede har.

Foto: Miodrag Ignjatovic/stockphoto.com

Redder viktig mangroveskog

Foto: Annette Luttah Aluora, JVE Togo

I Togo og Mosambik jobber vi siden 2017 med klimatilpasning og lokal ressursforvaltning. I prosjektets første fase fikk over 500 000 personer bedre tilgang til ren energi i form av solstrøm og rentbrennende ovner. Våre lokale partnere jobber med å forbedre klimapolitikken nasjonalt, men har også inngått samarbeid med over 60 lokalsamfunn om praktiske tiltak for klimatilpasning, samt bedret forvaltning av skog og andre felles naturressurser. Mangroveskog er spesielt viktig, både for lokalt biomangfold og globalt klima, og mye innsats har vært lagt inn for å redde den. Prosjektet har også viktige utviklingsmål, som å forbedre tilgang til ren energi og å gi innbyggerne finansiell sikkerhet gjennom låne- og spare-

grupper. Naturvernforbundet fikk høsten 2023 en tre års bevilgning fra Norad på 6 millioner kroner til vern og rehabilitering av mangroveskog i Mosambik og Togo. I løpet av de to månedene som gjensto av året, hadde partnerne våre samtaler med de involverte lokalsamfunnene og lokale myndigheter for å drive opplysningsarbeid, etablere lokale samarbeidskomiteer og bli enig om hvem gjør hva og hvordan. Grunnlaget ble lagt for å etablere planteskoler (innkjøp av utstyr, sanking av mangrovefrø og etablering av arbeidslag). Aktiviteter for å redusere presset på mangroveskogen ble også satt i gang (bygging av mer effektive kokeovner, etablering av alternative inntektskilder).

Spar energi i bygg!

Strømstøtte til husholdninger kostet godt over 30 milliarder kroner i 2022, og nesten 10 milliarder i 2023. Dette er veldig mye mer enn det som brukes på

Etterisolering med trefiber.
Foto: Sveinung Sundfør Sivertsen

å støtte tiltak for å spare strøm.

- Med tilsvarende sum til etterisolering, vinduer og varmepumper, ville vi ha spart strøm og folk hadde fått lavere strømregninger for all fremtid, sa Truls Gulowsen, leder i Naturvernforbundet, da forslaget til statsbudsjett for 2023 ble lagt fram.

Naturvernforbundet la i 2023 fram en helhetlig virkemiddelpakke for hvordan vi kan spare energi i eksisterende bygg. Det vil spare både klima og natur, gjøre oss mindre avhengige av fossil energi, bidra til den omstillingen til et fornybarsamfunn som vi vet må komme - og ha gode effekter på lang sikt, både for miljø og lommebok.

Klimatoppmøte i Dubai

Siden 1992 har Naturvernforbundet fulgt FNs miljøkonvensjoner om klima og natur. I årene før Parisavtalen ble vedtatt, var Naturvernforbundet det norske sivilsamfunnets representant i den offisielle norske delegasjonen til klimaforhandlingene. Vi har et utstrakt samarbeidsprosjekt om internasjonal klimapolitikk med miljøbevegelse i andre land, først og fremst i Sentral- og Øst-Europa og i Afrika - og klimatoppmøtene er en møteplass for alle partnerne. Samtidig forsøker vi å påvirke Norges posisjoner i forhandlingene.

Klimatoppmøtene er ikke lenger bare en arena der politikere diskuterer spissfindigheter i internasjonale FN-avtaler, de har utviklet seg til å bli en møteplass for alle som arbeider

med klimarelaterte saker. For miljøbevegelse, fagbevegelse, urfolksorganisasjoner, næringsliv, energibedrifter, oljeindustri, transportbedrifter, gründere, religiøse samfunn – kort sagt en broket forsamling av interesser. Derfor er det viktig at også vi er representert der beslutninger fattes.

Foto: Helga Lerkelund

Kapittel 4

Et rikere liv med lavere forbruk

Forbruker vi mindre, trenger vi ikke å produsere så mye. Da sparer vi råvarer, og vi sparer natur som forbrukes for å produsere disse råvarene. Og vi sparer energi, både til fremstilling, transport og etterbehandling. I tillegg blir det mindre avfall. Naturvernforbundet vil gå fra strategi til handling når det gjelder å begrense vårt forbruk.

Foto: Kjetil Grude Flekkøy

Under én prosent av tekstiler som samles inn i Norge, går til ombruk i Norge. Det aller meste eksporteres - ofte gjennom lite transparente kjeder av bedrifter, før det ender opp et sted vi ikke vet hvor er. Kanskje på dumpingplasser i land med svake miljøkrav og dårlig kontroll?

For å få kontroll med tekstilmengdene må vi tenke nytt. Naturvernforbundet var en del av Regjeringens tekstilarbeidsgruppe, sammen med Virke, NHO, Avfall Norge, Samfunnsbedriftene, Fretex og Framtiden i våre hender. I oktober 2023 overrakte arbeidsgruppen et forslag til daværende

klimate og miljøminister Espen Barth Eide, om å innføre produsentansvar i tekstilbransjen.

Produsentansvar betyr at produsenten eller importøren av klær og tekstiler får ansvar for hvordan produktet håndteres - fra vugge til grav. Det vil gi klesprodusenter og -importører et incentiv til å produsere klær av bedre kvalitet, og til å gjenbruke mest mulig av det som blir produsert og omsatt. Det må komme på plass nye ordninger for innsamling, ombruk og resirkulering av klær, som klesprodusentene må betale for.

Vårt forbruk truer natur og arts mangfold

Koblingen mellom nordmenns forbruk, naturtap, og nedgangen i arts mangfoldet er mer oppsiktsvekkende enn vi har vært klar over. Naturvernforbundet ønsker å bidra til reelle og varige løsninger, og skisserer konkrete tiltak som kan settes ut i live i staten, kommunene og næringslivet. Samtidig ønsker vi at forbrukere også skal få verktøy til å ta ned vårt forbruk – i et system som i stor grad er rigget for å få oss til å gjøre nettopp det motsatte.

Illustrasjon: Anne Line Fjeldstad

Det norske forbruket akselererer utryddelsen av arter globalt. Løsningene for hvordan vi skal ta ned forbruket ligger ikke bare på hver og en av oss, men på samfunnet som en helhet. Staten må rigge virkemiddelapparatet for en sirkulær økonomi. Da behøves det grep langs hele livssyklusen til ulike produktkategorier, fra utvinning og produksjon, til forbruksfasen og til slutt i avfallsfasen.

Kommunene har også flere verktøy i sin verktøykasse som kan brukes til å senke forbruket. De er blant annet planmyndighet og forurensningsmyndighet. Norske kommuner har også stor innkjøpsmakt. I 2023 utarbeidet SINTEF, på oppdrag fra Naturvernforbundet, en rapport som viste disse sammenhengene - og arbeidet for å begrense påvirkningen av natur og arter fortsetter.

Klesbyttedag over hele landet

Den Store Klesbyttedagen er Naturvernforbundets største arrangement - i 2023 var det 274 klesbyttearrangementer gjennom Naturvernforbundets prosjekt. Naturvernforbundet samarbeider med Grønt Flagg og Norges Husflidslag, og mottar støtte fra Sparebankstiftelsen DNB.

Klesbytte er en effektiv måte å fornye garderoben uten å påvirke miljøet unødige. Hvert plagg som får nytt liv kan hindre at nyproduserte plagg blir produsert - og tekstilbransjen er blant de aller største forurensere og ressursbrukerne på verdensbasis.

Adele Sulen, leder av Naturvernstudentene i Bergen, viser frem klær på Klesbyttedagen i 2023.

Foto: Lena Teigland/Naturvernforbundet i Hordaland

Foto: Marina Görtz/Naturvernforbundet i Trøndelag

Førdefjorden - en av de friskeste fjordene i Norge. Foto: Jørund Nygård

søksmålet

I 2023 saksøkte Naturvernforbundet staten, sammen med Natur og Ungdom. Etter organisasjonenes mening er Klima- og miljødepartementets tillatelse til å dumpe opptil 170 millioner tonn gruveavfall i Førdefjorden er et klart brudd med forurensningsloven og EUs mineralavfallsdirektiv.

Saken ble behandlet i Oslo tingrett i september 2023. Naturvernforbundet gjennomførte i forbindelse med retts-saken en stor kampanje, med mange involverte.

I nesten 20 år har Naturvernforbundet arbeidet mot at gruveselskapet Nordic Mining skal få lov til å dumpe avfall fra den planlagte graven ved Førdefjorden i sjøen. Førdefjorden er en av de friskeste fjordene i Norge, lite påvirket av forurensning, industri, overgjødning, oppdrett og andre faktorer som truer flere norske fjorder.

Da søksmålet ble vedtatt, ble Naturvernforbundets planer iverksatt. Kronerulling (Spleis) ble lansert, et eget temanummer av medlemsmagasinet Natur & miljø ble produsert, og undervannsbilder fra rike Førdefjorden skulle oppildne opinionen. Meningsmålinger viste at åtte av ti var imot avfallsdumping i Førdefjorden.

På alle plan ble det jobbet frem mot søksmålet: lokalt i Vevring, der ildsjeler utrettelig har stått på for sin fjord i 20 år, regionalt gjennom fylkeslag og -sekretær, og på kontoret i Oslo med påvirkning inn mot nasjonale medier og sentrale politikere.

Da søksmålet nærmet seg, ble en større kampanje lansert i sosiale medier. Flere profilerte kjendiser sto frem og fortalte hva de mente om planene om avfallsdumping. Store medieoppslag i inn- og utland skapte blest om saken, og den var en gjenganger i nasjonale medier hele høsten 2023. Skuffelsen var derfor stor da 2023 ble 2024, og miljøorganisasjonene tapte saken på alle punkter - inkludert å bli idømt til å betale 1,4 millioner kroner av statens saksomkostninger.

Saken er anket - så siste ord er ikke sagt.

Naturvernforbundets landsstyre i Vevring ved Førdefjorden høsten 2023. Foto: Samuel Dirksz

Seiere i 2023

- Naturvernforbundet har lykket med å få **skogen** på agendaen. Vi har startet et skogprosjekt sammen med Sabima, WWF og NU som har fått 30 millioner kroner fra Sparebankstiftelsen DNB til et treårig prosjekt. Flere tusen har signert vår underskriftskampanje for å ta vare på gammelskog. Vi har sammen med Økokrim, NRK og andre allierte avslørt ulovligheter i skogbruket. Og politikerne har lovet en skogmilliard til å beskytte verneverdige skoger. 27 nye skogområder er vernet i år.
- I **Trondheim** har vi lykket med å bevare Lade natur- og kulturpark og hele Tillermarka.
- I **Stavanger** og **Oslo** har vi fått på plass tre store marine verneområder for hummer, noe vi håper andre vil kopiere.
- I **Lindesnes** har vi bygget reir for hundrevis av sandsvaler, og gitt rom for at flere skal komme til verden.
- Ved **Sklinna** i Trøndelag fikk vi stoppet etablering av lakseoppdrettsanlegg ved Midt-Norges viktigste sjøfuglkoloni for lomvi. Også i Rogaland, Agder, Nordland og Troms har vi stanset nye oppdrettsanlegg nær sårbare leveområder.
- I **Tana** og flere andre verdifulle fjorder er planer om torskeoppdrett stoppet.
- Behovet for **planvask** av kommunale utbyggingsplaner begynner å bli allment akseptert etter at vi presset på under valgkampen og etter valget.
- Politikerne har endelig gitt en **enøk-milliard** for å hjelpe vanlige folk med å spare strøm.
- Regjeringa sa endelig nei til vindkraft på **Innvordfjellet** i Trøndelag. Vindkraftplaner i Namdalen er også blitt stoppet.
- Det blir ikke nytt vannkraftverk på bekostning av naturverdiene i **Garberg-elva!** Elva er viktig for mange arter, deriblant ørreten.
- Det blir ikke kraftverk i **Lindesnes**, og med det er elva Tverråna og et nasjonalt laksevassdrag reddet.
- Naturvernforbundet har støttet Natur og Ungdom og NSR (Norske Samers Riksforbund) gjennom tre storskala **Fosen-aksjoner**, som har satt ny standard for sivil ulydighet og folkelig støtte for både miljøkamp og samiske rettigheter.
- 26. konsesjonsrunde (utdeling av **utvinningstillatelser** til oljeselskaper for leting etter og produksjon av petroleum på norsk kontinentalsokkel) er utsatt i hele stortingsperioden.
- Naturvernforbundet i Troms har sikret at **Stillelva** blir restaurert.
- Endelig ble det forbud mot kunstgressbaner med **gummigranulat!**
- **Blyhaglforbudet** trådte i kraft 15. februar. Det er viktig fordi ett blyhagl kan være nok til å gi fugler og dyr blyforgiftning.
- Grieg Seafoods anlegg i **Alta** har blitt anmeldt og bøtelagt for sviktende rutiner som førte til at 16 000 liter klor havnet i sjøen. Vi anmeldte også Denofa i **Fredrikstad** for utslipp av soyaolje.
- Standardkravene for **motorvei** har blitt endret, slik at det blir bygd mindre firefelts- og 110 km/t-vei. Det vil spare mye natur i de kommende årene!
- Det er nå blitt dobbelt så mange **tog** mellom Oslo og Gøteborg.
- Vi har, sammen med mange andre organisasjoner, lansert en omfattende veileder som viser hvordan Norge skal nå målene i **naturavtalen** innen 2030. Over 300 tiltak som gjør det mulig for norske politikere å følge opp målene i Naturavtalen her hjemme – vær så god!

Kapittel 5

Styrende organer

Naturvernforbundet er en demokratisk organisasjon. Medlemmene velger delegater til landsmøtet, som holdes annethvert år og meisler ut hovedlinjene i forbundets politikk. Mellom landsmøtene er landsstyret det høyeste organet. Sentralstyret er det utøvende organet, som følger opp organisasjonen tettere fra dag til dag.

Foto: Jenny Marie Sveen

Sentralstyret har bestått av:

Leder: Truls Gulowsen

Nestleder: Pernille Bonnevie Hansen

Nestleder: Randi Storhaug

Styremedlem: Kjell Magne Derås

Styremedlem: Lasse Eriksen Bjørn

Styremedlem 1. halvår: Katharina Karlsen Hessen

Styremedlem 2. halvår: Ingebjørg Marie Thorkildsen

1. varamedlem 1. halvår: Ingebjørg Marie Thorkildsen

1. varamedlem 2. halvår: Hilde Marie Gaebpie Danielsen

2. varamedlem: Øyvind Johnsen

3. varamedlem: Gaute Rolv Dahl

Natur og Ungdom: Gina Gylver

Vara, Natur og Ungdom: Cytis Blaževičius

Landsstyret

Agder: Rune Sævre, vara Yvonne Kerlefsen
Buskerud: Martin Lindal, vara Astrid Busengdal
Finnmark: Leif Gøran Wasskog , vara Annie Leonore Henriksen
Hordaland: Knut Espelid, vara Tone Salomonsen
Innlandet: Thomas Cottis, vara Kjetil Bjørklund
Møre og Romsdal: Japke Stobbe, vara Louise Thoresen
Nordland: Dag Johansen, vara Kaja Langvik-Hansen
Oslo og Akershus: Espen Ulvin, vara Karin Irene Olsen
Rogaland: Wenche Skorge, vara Hugh Clarke
Sogn og Fjordane: Anne-Line Thingnes Førstund, vara Jon Anders Stavang
Telemark: Saskia Wanders, vara Torfinn Sanden
Troms: Anne-Lise Mortensen, vara Anne Nesbakken
Trøndelag: Magne Vågsland, vara Kari Merete Andersen
Vestfold: Ann Norderhaug, vara Espen Backe
Østfold: Håkon Borch, vara Ragnar Johnsen
Natur og Ungdom: Sigrid Hoddevik Losnegård, vara Rasmus Madsen Berg
Miljøagentene: Signe Lindbråten, vara Sina Øversveen
Ansatte: Dag Arne Høystad, vara Ingvild Fonn Asmervik

Kontrollkomité

Leder: Kåre Olerud, Innlandet
Medlemmer: Sigrid Ryeng Alnes, Oslo og Akershus og Gert-Fredrik Malt, Oslo og Akershus

Valgkomité

Leder: Jon Anders Stavang, Sogn og Fjordane
Medlem: Aslak Heika Hætta Bjørn, Oslo og Akershus
Medlem: Anne Grete Frøset, Trøndelag
1. varamedlem: Annie Henriksen, Finnmark
2. varamedlem: Olav Nicolay Larsson Aga, Hordaland

Etisk utvalg

Etisk utvalg består av:
Leder: Magnus Storvoll Strømseth
Medlem: Randi Alsos
Medlem: Bernt Bull
Medlem: Lea Justine Nesheim

Kapittel 6

Regnskap og revisjonsrapport

Her, og på de påfølgende sidene, finner du aktivitetsregnskap, balanse, noter, årsberetning og revisorberetning for Naturvernforbundet i 2023.

Foto: KaVass/Flickr.com

Aktivitetsregnskap 2023- Norges Naturvernforbund

Anskaffede midler	Note	2023	2022
Medlemsinntekter	2	9 142 194	8 826 047
Tilskudd	3	50 547 730	45 966 571
Offentlige tilskudd		37 723 611	34 573 014
Andre tilskudd		12 824 119	11 393 557
Innsamlede midler, gaver mv	4,7	9 908 551	6 490 581
Opptjente inntekter fra operasjonelle aktiviteter	10	2 302 478	2 267 439
Finans- og investeringsinntekter	11	172 451	205 828
Andre inntekter		139 153	88 711
Sum anskaffede midler		72 212 557	63 845 178
Forbrukte midler			
Kostnader til anskaffelse av midler	7	3 997 017	4 769 848
Kostnader til innsamling		1 039 122	758 451
Kostnader til medlemsadministrasjon		1 963 079	2 563 204
Kostnader til arbeid med tilskudd og generell markedsføring		815 496	1 169 161
Kostnader til anskaffelse av andre midler		179 320	279 032
Kostnader til organisasjonens formål	7	61 580 326	59 046 509
Tilskudd og bevilgninger til oppfyllelse av organisasjonens formål		27 045 815	24 773 527
Kontingentoverføringer fylkes- og lokallag	10	5 339 233	4 987 105
Tilskudd til nasjonale samarbeidspartnere, samt fylkes- og lokallag	10	5 074 120	4 964 524
Internasjonalt arbeid, overføringer til samarbeidspartnere		16 632 461	14 821 898
Kostnader til aktiviteter som oppfyller formålet		34 534 512	34 272 981
Klima, forbruk, energi, forurensning, naturmangfold inkl. internasjonalt	10	18 015 502	19 924 098
Kampanje- og organisasjonsarbeid		13 586 713	11 177 100
Kommunikasjon		2 932 297	3 171 783
Administrasjons- og styrekostnader	7	5 824 351	4 234 769
Sum forbrukte midler	1,5,6	71 401 695	68 051 126
Aktivitetsresultat		810 862	-4 205 949
Disponeringer av formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	-	106 909	33 511
Formålskapital med selvpålagte restriksjoner		917 771	-4 239 460
Annen formålskapital			
Sum disponering formålskapital	8	810 862	-4 205 949

Balanse 2023 - Norges Naturvernforbund

Eiendeler	Note	31.12. 2023	31.12. 2022
Anleggsmidler			
Inventar, maskiner, IT etc.	6	74 089	147 715
Langsiktige fordringer			
Sum anleggsmidler		74 089	147 715
Immaterielle Eiendeler			
Nye nettsider	6	1 663 612	2 079 515
Nytt medlemssystem		697 576	
Sum Immaterielle Eiendeler		2 361 188	2 079 515
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	10	5 537 605	4 161 726
Andre kortsiktige fordringer		1 602 927	1 660 990
Sum fordringer		7 140 533	5 822 716
Bankinnskudd, kontanter og lignede	9	18 700 199	19 967 528
Sum omløpsmidler		25 840 732	25 790 244
Sum eiendeler		28 276 009	28 017 475
Formålskapital og gjeld			
Formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	8	361 296	468 205
Fri formålskapital	8	9 747 940	8 830 168
Sum formålskapital	8	10 109 236	9 298 373
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	10	2 642 156	1 893 204
Skyldig offentlig avgifter		1 816 246	1 549 023
Tilskuddsgjeld		8 830 756	4 865 957
Annen kortsiktig gjeld		4 877 617	10 410 918
Sum kortsiktig gjeld		18 166 775	18 719 102
Sum Formålskapital og gjeld		28 276 011	28 017 475

Noter til årsregnskap 2023

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med God Regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner (standarden) og små foretak, og består av følgende:

- ✓ Aktivitetsregnskap
- ✓ Balanse
- ✓ Noter

Årsregnskapet, som er utarbeidet av foreningens styre og ledelse, må leses i sammenheng med styrets beretning og revisjonsberetningen som til sammen utgjør det totale årsregnskap.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Andre omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi

Bankinnskudd, kontanter o.l

Bankinnskudd, kontanter og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene og en tilleggssavsetning som skal dekke øvrige påregnelige tap.

Skatt

Norges Naturvernforbund er ikke ansett skattepliktig for sin virksomhet, jfr. skattelovens § 2-32.

Inntekt

Medlemsinntekter inntektsføres for det året de gjelder.

Tilskudd inntektsføres i den periode de er bevilget til. Ubenyttet tilskudd med tilbakebetalingsvilkår oppføres som kortsiktig gjeld ved årets slutt. Andre tilskudd som ikke fullt ut er anvendt i regnskapsperioden inngår i formålskapital med eksterne bindinger.

Gaver inntektsføres på mottakstidspunktet.

Avtaler/samarbeidsavtaler inntektsføres for det året de gjelder.

Pensjonskostnad

Naturvernforbundet har plikt til å tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Naturvernforbundets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Naturvernforbundet har både innskuddsordning og ytelsesordning for sine ansatte. Ytelsesordningen ble lukket 31.12.2014 og ansatte født før 1958 valgte å stå i den ytelsesbaserte ordningen i KLP, er nå flyttet til Storebrand. Øvrige ansatte har en innskuddsbasert pensjonsordning via DNB og med 7 % innskudd, hvorav de ansatte betaler 2 %. Ordningen regnskapsføres som en innskuddsbasert pensjonsordning, som i praksis innebærer kostnadsføring av betalt premie.

Fordeling av kostnader

Kostnader er i størst mulig grad direkte henført til den aktiviteten de hører til. I 2023 er felleskostnader som eks. husleie, IKT og lønn og personalkostnader fordelt på en rimelig og konsistent måte på de ulike aktivitetene.

Ved fordeling av kostnader er tid pr aktivitet, arealbruk og/eller andel personal benyttet som fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkel oppdateres årlig eller ved store endringer i fordeling.

Ikke fordelbare felleskostnader inngår i administrasjonskostnader.

Note 1 – Kostnader etter art

Driftskostnader	2023	2022
Vareforbruk	318 983	789 258
Lønnskostnader med mer	26 952 907	25 620 973
Av/nedskrivning driftsmidler	489 526	163 147
Annen driftskostnad	43 546 975	41 448 094
Sum driftskostnader ex finanskostnader	71 308 391	68 021 472
Finanskostnader	93 304	29 614
Sum driftskostnader	71 401 695	68 051 086

Note 2 – Antall medlemmer per 31.12.2023

Medlemskategori	2023	2022	2021	2020
Æresmedlemmer	8	7	6	7
Livstidsmedlemmer	149	158	163	169
Hovedmedlemmer	20820	19 363	19 979	19 172
Studentmedlemmer	512	529	565	593
Rabattert medlemskap	2271	2 228	2 142	2 109
Familiemedlemskap	4158	4 104	4 058	3 920
Rabatter familiemedlemskap	364	389	415	445
Husstandsmedlemmer	6271	6 218	6 099	5 903
Husstand Miljøagent	2610	2 653	2 654	2 597
<i>Totalt familiemedlemmer*</i>	<i>8881</i>	<i>8 871</i>	<i>8 753</i>	<i>8 500</i>
Antall	37163	35 649	36 081	34 915
Endring fra foregående år	1 514 -	432	1 166	3 787
Faste givere (Naturvenn)	2550	2717	1405	1 380

Betalt medlemskap etter Klima- og Miljødepartementets søknadskrav

	2023*	2022	2021	2020
Livstidsmedlemmer	149	158	163	169
Hovedmedlemmer	17141	17 059	16 263	16 202
Studentmedlemmer	404	404	381	455
Rabattert medlemskap	2033	2 040	1 984	1 927
Familiemedlemskap	3768	3 781	3 735	3 552
Rabatter familiemedlemskap	323	347	389	398
Husstandsmedlemmer	7854	8 063	7 954	7 646
Antall	31 672	31 852	30 869	30 349

*2023 er søknadsåret, mens grunnlagstallene er for 2022.

Medlemsåret går fra 1.10 til 30.9. Kontingenten blir avkrevd 1.10 for påfølgende år. Antall medlemmer pr. 31.12.2023 er basert på alle medlemmer innmeldt pr. 31.12.2023 uavhengig om betalt eller ikke. Søknaden til Klima – og Miljødepartementets er meget spesifikk på hvordan man beregner medlemmer og tallet er derfor noe lavere siden kriteriene er forskjellig fra årsberetningen pr. 31.12.2023.

Note 3 – Tilskudd og inntekter 2023

Offentlige midler	2023	2022
NORAD	9 118 382	8 773 454
Klima og miljødepartementet, grunnstøtte	7 483 440	7 265 003
Lotteri og Stiftelsestilsynet (Tippeoverskudd)	5 671 212	3 826 320
Lotteri og stiftelsestilsynet (momskompensasjon)	2 659 388	2 332 996
Stiftelsen Atlas-Alliansen	4 025 168	3 473 149
Klima og miljødepartementet	2 929 644	2 900 000
Miljødirektoratet	2 334 937	2 010 000
Statens strålevern	2 149 936	2 218 128
Senter mot Marin Forsøpling	2 000 000	2 500 000
Integrering og Mangfoldsdirektoratet	150 000	
Norsk Dekommisjonering	120 000	100 000
Verdal Kommune	75 450	7 500
Kommunal og mod. departementet	57 250	100 000
Høgskolen i innlandet	50 450	
Andre	7 076	
Sum offentlige midler	38 832 333	35 506 550
Overført til påfølgende år	1 108 722	933 536
	37 723 611	34 573 014

Andre tilskudd	2023	2022
European Commission	5 149 514	4 457 683
Rockefeller Philanthropy Advisors	2 674 085	4 968 050
Sparebankstiftelsen DnB	2 409 206	4 912 248
LS Europe Logos SRL (PEW)	582 263	419 632
Haldor Viriks Legat	560 114	610 473
Handelens Miljøfond	480 000	450 000
Topten Hacks	445 777	535 351
SRN Bidrag	260 776	190 000
Jernbanealliansen	260 000	270 000
Enchant	205 890	308 143
Tides Foundation	153 179	68 665
NINA, Norsk institutt for naturforskning	91 528	
NCM	69 343	
Sabima	58 340	36 551
Norsk Botanisk Forening	32 500	286 000
Alcoa Foundation		336 331
EK Oenergy		38 251
Værdalsbruket		15 000
Forum for Natur og Friluftsliv Trøndelag		5 000
Sum andre tilskudd	13 432 515	17 907 378
Overført til påfølgende år	608 396	6 513 821
	12 824 119	11 393 557

Note 4 - Spesifikasjon av innsamlede midler

Gavekategori	2023	2022
Faste givere	3 710 071	2 892 674
DM kampanjer, testamentariske gaver, enkeltgaver	6 198 480	3 597 907
Sum gaver og innsamlinger	9 908 551	6 490 581

Kontantprinsippet legges til grunn for inntektsføringen.

Note 5 - Personalkostnader, ytelser til ledelsen, revisor mv

Lønnskostnader mv	2023	2022
Lønn, feriepenger mv.	20 083 633	20 506 863
Arbeidsgiveravgift	3 355 693	3 108 991
Pensjonskostnader og sluttvederlag O/U fond	3 130 651	1 682 535
Annen godtgjørelse	382 929	322 583
Sum	26 952 907	25 620 972

	2023	2022
Antall årsverk	35,5	35,2

Det er ikke stilt garantier eller ytt lån til ledende personell eller styremedlemmer. Styrets leder har mottatt lønn for sitt arbeid. Styrets nestledere er lønnet i 20 % stilling, Pernille Hansen og 40% stilling, Randi Storhaug, mens øvrige styremedlemmer ikke har mottatt honorar for sine verv.

Ytelser til leder, nestleder og generalsekretær	Leder	Nestleder	Generalsekretær
Lønn	765 600	417 778	911 700
Pensjonsutgifter	41 643	23 995	55 022
Annen godtgjørelse (trekkpliktig)	5 556	21 475	7 408
Sum	812 799	463 248	974 130

Kostnadsført revisjon og regnskapsbistand ekskl. merverdiavgift	2023	2022
Revisjon	265 200	255 060
Attestasjon	466 390	202 000
Annen bistand	22 000	0
Sum revisjon og regnskapsbistand	753 590	457 060

Tjenestepensjon gjennom DnB Liv og KLP og sluttvederlag O/U fond	2023	2022
Brutto innbetalt til DnB og KLP	3 473 518	1 815 819
Refusjoner fra andre og fylkeslag	-347 798	-145 550
Sluttvederlag og O/U fond	432 413	410 636
Egenandeler ansatte	-427 481	-398 370
Pensjonskostnad	3 130 652	1 682 535

Pensjonspremiefond	2023	2022
Pensjonspremiefondets saldo per 31.12.	323 805	185 801

Økning i kostnader på pensjon i 2023 mot 2022 kommer av balansen i pensjonspremiefondet som ikke ble benyttet til å dekke kostnader i 2023. I 2022 ble det benyttet 913.555 kr til denne dekningen. I tillegg ble lønnsoppgjøret 2023 historisk høyt også for tidligere ansatte med OTP pensjon.

Note 6 – Anleggsmidler, avskrivninger

	Immaterielle eiendeler	Inventar	IT/program	Sum
Bokført verdi per 01.01	2 079 515	132 949	14 766	2 227 230
Tilgang i året	697 576	0	0	
Årets avskrivninger	- 415 903	-58 860	-14 766	-73 626
Bokført verdi 31.12.	2 361 188	74 089	0	2 435 277
Avskrivningsperiode	5 år	10 år	3-5 år	

*tilgang i året er nytt medlemssystem, avskrivning fra 2024

Note 7 – Sentrale nøkkeltall

	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Formålsprosent	86 %	87 %	85 %	87 %	86 %	84 %
Innsamlingsprosent	90 %	88 %	85 %	89 %	85 %	74 %
Administrasjonsprosent	8 %	6 %	9 %	7 %	8 %	9 %

Innsamlingsprosenten er beregnet iht. retningslinjer gitt av Innsamlingskontrollen i Norge for beregning av andel innsamlede midler som benyttes til formålet. Innsamlingsprosenten er på 90 % i 2023.

Note 8 - Formålskapital, disponering av aktivitetsresultatet

	Formålskapital med eksterne bindinger	Fri formålskapital	Sum formålskapital
Formålskapital pr 01.01.	468 205	8 830 168	9 298 373
Årets resultat	-	106 909	810 863
Formålskapital pr 31.12	361 296	9 747 940	10 109 236

Formålskapital med eksterne bindinger	IB 1.1.	Endring	UB 31.12
Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN *)	53 481	947	54 428
Jernbanealliansen	314 724	-107 856	206 868
Norsk Nuklær Dekommisjonering	100 000		100 000
SUM formålskapital med eksterne bindinger	468 205	-106 909	361 296
- netto endring fra aktivitetsresultatet		-106 909	

Note 9 – Bundne bankmidler

Saldo 31.12.2023

Skattetrekkskonto	820 654
-------------------	---------

Note 10 Nærstående parter

Etter regnskapsloven skal det opplyses om transaksjoner med nærstående parter. For Naturvernforbundet er Friends of the Earth, alle Naturvernforbundets fylkes- og lokallag, Natur og Ungdom og Miljøagentene med lokallag nærstående parter.

Naturvernforbundet innkrever medlemskontingent for fylkes- og lokallagene og utbetaler den samlede kontingenten til fylkeslaget. Naturvernforbundet og fylkeslagene har også samarbeid på prosjektnivå hvor inntekter og utgifter fordeles etter inngåtte avtaler.

Naturvernforbundet var i 2023 medlem i den internasjonale naturvernorganisasjonen – Friends of the Earth.

Naturvernforbundet tilbyr og leverer nå økonomitjenester til flere av fylkes- og lokallagene. Per 1. januar 2024 leverer Naturvernforbundet slik tjenester til fylkeslagene i Hordaland, Trøndelag, Østfold, Vestfold, Buskerud, Sogn og Fjordane, Nordland, Finnmark, Innlandet og lokallagene i Bærum og Fredrikstad og Hvaler, i tillegg til noen spesifikke prosjekter. Naturvernforbundet kjører også lønn/pensjon for noen fylkeslag.

Nytt av 2023 er at Naturvernforbundet også utfører lønn og regnskapstjenester for Miljøagentene og Natur og Ungdom.

Naturvernforbundet utbetaler aktivitetstilskudd til lokal- og fylkeslagene basert på søknad. Aktivitetstilskuddet bevilges over enkeltprosjekter eller direkte fra Naturvernforbundet.

Naturvernforbundet utbetaler tilskudd til Natur og Ungdom og Miljøagentene.

	Kundefordringer		Leverandørgjeld	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
Fylkes- og lokallag	662 014	240 013	620 987	337 776
Natur og Ungdom	1 355 037	36 150	350 000	350 000
Miljøagentene	288 135	76 677	203 685	0
Friends of the Earth/Int	0	20 401	0	0
Sum	2 305 186	373 241	1 174 672	687 776

	Fylkes- og lokallag	Natur og Ungdom	Miljøagentene	Friends of the Earth/Int
Inntekter				
Tilskudd fra Trøndelag	200 000			
Økonomiservice	295 000	383 811	180 166	
Andel husleie			246 948	
Kostnader				
Aktivitetstilskudd	1 976 779			
Medlemskontingent/Kontingent	5 339 233		150 000	
Momskompensasjon	1 823 602			
Driftsstøtte	1 050 000	350 000	100 000	
Tilskudd prosjekter		827 000		

Viderefakturering av kostnader knyttet til porto, fellesutgifter, medlemssystem er ikke inkludert i oversikten. Beløpet på momskompensasjon til fylkes og lokallag er ikke med i summen på overføringer i regnskapet.

Note 11 Finansposter

Renteinntekt fra bank	62 178
Annen finansinntekt	2 520
Agio gevinst	107 753
Finansinntekter	172 451
Annen rentekostnad	1 033
Purregebyr leverandør	4 827
Agio tap	87 444
Finanskostnader	93 304
Netto Finansposter	79 147

Note 12 Hendelser etter balansedagen

Vi vurderer den økonomiske situasjonen til Naturvernforbundet som god slik at Naturvernforbundet har inntekter og likviditet til å opprettholde driften som normalt.

Gjennom 2023 har Fjordsøksmålet, hvor Naturvernforbundet og Natur og Ungdom saksøkte staten for tillatelse gitt til Nordic Mining ASA om dumping av gruveavfall i Førdefjorden, hatt mye fokus i Naturvernforbundet. Rettsaken i Tingretten ble avsluttet i oktober 2023 og det var ventet en domsavsigelse i november 2023. Dommen i saken ble først kjent 10. januar 2024 og staten vant rettsaken på alle punkter. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ble i tillegg ilagt saksomkostninger for staten på 1,4 millioner kroner, hvorav Natur og Ungdom står ansvarlig for 20 % av beløpet. Etter dommen har styrende organer i både Naturvernforbundet og Natur og Ungdom besluttet å anke dommen med bakgrunn av tolkning av både EU sitt vanndirektiv samt tolkning av Århuskonvensjonen. Dommen er derfor ved avslutning av 2023 ikke rettskraftig. Våre advokater i CMS Kluge vurderer det som at vi har en god sak på begge punktene og vi har derfor vurdert det som ikke nødvendig å avsette for denne kostnaden i 2023 regnskapet.

Det vil bli gjort løpende vurderinger av inntektssituasjonen og forutsetningen kan raskt endre seg dersom statlig støtte, prosjektinntekter, medlemsinntekter eller gaveinntekter plutselig faller helt eller delvis bort. I så fall vil det bli iverksatt tiltak for å sikre forbundets drift.

Årsberetning 2023

Virksomhetens art og lokalisering

Norges Naturvernforbund er en landsdekkende medlemsorganisasjon med det formål: *å arbeide for å verne naturen og sikre livsmiljøet slik at menneskelig virksomhet ikke overskrider tålegrenser i naturen.*

Landsmøte, landsstyre og sentralstyre er organisasjonens besluttede organer, og i 2022 ble det gjennomført landsmøte på Hamar.

Ny ledelse ble valgt, bestående av Truls Gulowsen som leder og Pernille Hansen som 1. nestleder og Randi Storhaug som 2. nestleder.

Landsstyret vedtok nytt arbeidsprogram for perioden 2022–2024. Arbeidsprogrammet er omfattende, og det har vært nødvendig med sterke prioriteringer i oppfølgingen av arbeidsprogrammet. Dette er forankret i styrende organer.

Landsstyret har hatt 5 møter i 2023, herav 1 ekstraordinært og tilsvarende har sentralstyret hatt 6 møter, herav 1 ekstraordinært og en samling.

Sekretariatet er lokalisert i Mariboegs gate 8 i Oslo.

Organisasjonens sekretariat hadde pr 31.12.2023, 39 ansatte på hel- eller deltid, til sammen 33,9 årsverk. I tillegg er leder honorert tilsvarende en fulltidsstilling og to nestledere honoreres tilsvarende 20 % stilling på Pernille Hansen og 40 % på Randi Storhaug. Til sammen lønner og honorerer da sekretariatet 42 ansatte og 35,5 årsverk. Pr 31.12.2023 var det 9 ansatte som hadde midlertidig stilling. Medarbeiderne som var og er engasjert i midlertidige stillinger arbeider på tidsavgrensede vikariater eller prosjekter.

Frivillig arbeid utgjør hovedtyngden av organisasjonens aktivitet i fylker og kommuner over hele landet. Tillitsvalgte, aktive medlemmer og andre bidrar i tillegg vesentlig for å sikre og forsterke det faglige og organisatoriske nivået i organisasjonen. Samlet representerer Naturvernforbundet et omfattende faglig nettverk som sikrer stor innsikt i natur, klima- og miljøspørsmål. Virksomheten omfatter medlemsrettet arbeid, miljøpolitisk påvirkningsarbeid overfor nasjonale, regionale og lokale myndigheter, storting, næringsliv m.fl. Naturvernforbundet er en sentral høringsinstans og uttalte seg om en rekke viktige miljø- og naturvernsaker overfor kommunal, regional og nasjonal forvaltning, samt overfor Regjeringen og Stortinget i 2023 og i noen tilfeller EU.

Naturvernforbundet har aktive lokallag og fylkeslag i alle fylker, med høyt aktivitetsnivå. Vi har 15 fylkeslag og 907 tillitsvalgte per utgangen av 2023 og etter godt og målrettet arbeid er det oppretter flere nye lokallag, og for 2023 endte vi med 108 aktive lokallag inkludert studentlag, som er historisk høyt!

Naturvernforbundet hadde 37 163 medlemmer per 31.12.2023, en økning på 1514 medlemmer eller 4,2 % fra året før. I tillegg var det registrert 2550 fastgivere, en nedgang på 167 fra 2022. Fastgiverinntektene økte fra 2,893 mill. kroner til 3,710 mill. kroner. Gjennomsnittlig giverinntekt var i 2023 på 1455 kroner mot 1065 kroner i 2022. Innsamlingsprosenten i 2023 var på 90 %, en økning fra 88 % i 2022.

Ordningen med driftsstøtte til ansettelse av fylkessekretærressurs i fylkeslag, som ble innført i 2021 er videreført i 2023. Det er totalt sju fylkeslag som mottok støtte til fylkessekretærressurs i 2023. I tillegg ble det i en overgangsordning innført tilleggsbevilgning til de tre nordligste fylkene for andre halvår av 2023. I tillegg ble det utbetalt reise- og møtestøtte til to fylkeslag. Sekretariatet leverer økonomitjenester til flere lokal- og fylkeslag og nytt av 2023 er at det også leveres økonomitjenester til Miljøagentene og Natur og Ungdom.

Naturvernforbundet har flere langsiktig internasjonale samarbeidsprosjekter innen ressursforvaltning, klima, miljøundervisning og organisasjonsbygging lokale miljøgrupper i Russland, Ukraina, Mosambik og Togo. Arbeidet i Afrika er i 2023 utvidet med tiltak for å beskytte og restaurere mangroveskog. Prosjektene er finansiert med tilskudd fra Klima- og miljødepartementet, Direktoratet for Strålevern og Atomsikkerhet og NORAD.

Naturvernforbundet er medlem av det internasjonale miljønettverket Friends of the Earth (FoE) og har i 2023 deltatt på årsmøte og flere arbeidsgrupper i Friends of the Earth Europe.

Naturvernforbundet ga i 2023 ut ett eksemplar av medlemsbladet Natur & Miljø. Bladet har ett godkjent opplag på 28 837 eksemplarer i 2022/23. Av disse er 333 betalende abonnenter. Blad nummer 1 i 2023 ble distribuert til 27 897 abonnenter.

Redegjørelse for Aktivitetsregnskapet

Budsjettet for 2023 la opp til ett budsjett i balanse, med unntak av avskrivning av nye nettsider som skulle dekkes av formålskapitalen. Driftsbudsjettet for 2023 før avskrivning var i 0. Usikkerheten i budsjettet var rettet mot Fjordsøksmålet som Naturvernforbundet og Natur og Ungdom i 2022 besluttet å rette mot staten i forbindelse med gruedumping i Førdefjorden.

Fjordsøksmålet var planlagt fullfinansiert med gaver og donasjoner og skulle i utgangspunktet ikke finansieres av formålskapitalen. Per utgangen av 2022 var kostnadene til søksmålet 1,639 mill kr, hvorav 1,5 mill kr er advokatkostnader, mens innsamlet beløp var på 307.000 kr. Resultatet for Fjordsøksmålet ble dekket av formålskapitalen i 2022. I 2023 endte Naturvernforbundet og NU opp med å samle inn 2,872 mill kroner til søksmålet, med kostnader på 1,9 mill kr, som ga et resultat for 2023 isolert på 0,965 mill kr i resultat. Totalt over perioden fra 2022 til 2023 ble resultatet av Fjordsøksmålet ett negativt resultat på -366.340 kr som NU betalte sin andel av så Naturvernforbundets resultat for søksmålet endte opp på en kostnad på 272.798 kroner.

Aktivitetsregnskapet for 2023 viser et positivt aktivitetsresultat på 0,810 mill. kroner. Det er en forbedring av resultatet for 2022 da aktivitetsregnskapet endte på minus 4,205 mill. kroner. Det er flere faktorer som spiller inn i utviklingen, blant annet Fjordsøksmålet og fasering av inntekter og kostnader til søksmålet, tilskuddet fra Norsk Tipping midlene som var 1,88 mill kr høyere i 2023 enn i 2022, i tillegg til vekst i fastgiverinntektene, samtidig som kostnadene til fastgivere gikk ned i 2023 mot 2022, da ressursene i sekretariatet ble brukt i Fjordsøksmålet.

Sum anskaffede midler var i 2023 samlet på 72,212 millioner kroner, en økning på 8,36 mill. kroner fra 2022, hvorav Fjordsøksmålet utgjorde 3 mill kr og Norsk Tipping utgjorde 5,6 mill kr

Tilskudd (driftsstøtten) fra Miljøverndepartementet var den største enkeltkilden til driftsinntekter, og utgjorde i 2023 7,483 mill. kroner, en økning på 0,218 mill. kroner fra 2022.

NORAD var den største enkeltkilden til prosjektinntekter på i alt 9,118 mill. kroner, en økning på 0,345 mill. kr fra 2022. Innsamlede midler og medlemsinntekter utgjorde til sammen 19,05 mill. kroner, en økning på 3,734 mill. kroner fra 2022, hvorav gaver til Fjordsøksmålet utgjorde 2,771 mill kroner. Offentlige tilskudd utgjorde 52 % av de samlede inntektene, en nedgang på 2 prosentpoeng fra 2022.

Sum forbrukte midler var på til sammen 71,401 mill kroner, en økning på 3,35 mill. kroner sammenlignet med 2022. Av dette utgjorde kostnader til organisasjonens formål 61,58 mill kroner, mot 59,04 mill. kroner i 2022. Formålsprosenten for 2023 er på 86% en nedgang på 1 prosentpoeng fra 2022.

Tilskudd til internasjonalt arbeid gjelder i stor grad overføringer til prosjektpartnere i land i Øst-Europa og Afrika. Prosjektene i utlandet drives med midler i hovedsak bevilget av Norad, Utenriksdepartementet, Klima og miljødepartementet og Strålevernet. Det ble i 2023 overført totalt 16,632 mill kroner til partnere i utlandet, mot 14,821 mill kroner i 2022.

Det ble i alt overført 11,616 mill. kroner til lokal- og fylkeslag, Miljøagentene og Natur og Ungdom i 2023. Det er en økning på 0,594 mill. kroner fra 2022 og skyldes økt overføring av driftstøtte, kontingentandel, momskompensasjon, driftstøtte og tilskudd prosjekter til NU, det er en nedgang i aktivitetstilskudd til lokal og fylkeslag, som ett resultat av endret løpetid på for eksempel plastprosjektet fra MARFO som blir utbetalt i Q1 2024. Medlemskontingenten til fylkes- og lokallagene var på i alt 5,339 mill. kroner, opp fra 4,987 mill kroner i 2022.

På aktiviteter som oppfyller formålet ble det i 2023 i alt brukt 34,534 mill. kroner. Det er en økning mot hva som ble brukt i 2022 på 0,26 mill kroner.

Kostnader ved administrasjon og styrende organer viser økning fra 2022. Administrasjonsprosenten var i 2023 på 8 %, en økning på 2 prosentpoeng fra 2022. Likviditeten har vært god gjennom hele 2023. Overskuddslikviditet er plassert i norske banker som vanlig rentebærende innskudd og høyrentekonto.

Formålskapital

Ved utgangen av 2023 har vi en total formålskapital på 10,109 mill. kroner. Det er en økning på 0,811 mill. kroner fra 2022. Av dette utgjør fri formålskapital 9,748 mill. kroner, en økning på 0,918 mill. kroner fra 2022. Det ble i 2022 besluttet i styrende organer at nivået på fri formålskapital ikke skal under kostnader for 3 måneders drift, per 2022 er dette beløpet 8 mill. kroner. Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner utgjør 0,361 mill. kroner, en reduksjon på 0,107 mill. kroner fra 2022.

I årsregnskapet for 2023 er fortsatt drift lagt til grunn og styret bekrefter at forutsetning er tilstede.

Arbeidsmiljø

Sykefraværet i Naturvernforbundet i 2023 var på 7,68 % av total arbeidstid. Det er en økning på 4,79 prosentpoeng mot 2022 hvor sykefraværet var på 2,89 %. Det egenmeldte sykefraværet utgjorde 1 % og langtidsfraværet (mer enn 16 dager) var på 5,19 %. Det var ingen personskader eller ulykker blant ansatte i 2023. Arbeidsmiljøutvalget har i 2023 hatt åtte møter, med stort fokus på arbeidsmiljø, sykefraværsoppfølging, samt utarbeidelse av medarbeiderundersøkelse. Det er også videreført arbeidet med kontorgruppe som jobber med tiltak for å forbedre

arbeidshverdagen. Naturvernforbundet inngikk i 2022 ny avtale om leie av lokalene i Mariboegs gate 8, sammen med de andre organisasjonene i bygget. Den nye avtalen varer frem til juni 2028 og det legges ikke opp til store endringer i lokalene. 1 times trimmetime for de ansatte har blitt opprettholdt og det har blitt gjennomført ansattsamlinger både ute og inne.

Andre del av den treårige lønnsjusteringen for ansatte som ble fremforhandlet i 2021 ble gjennomført i 2023. Siste del vil bli gjennomført i 2024. Det er dialog med NTL Naturvernforbundet om videre lønnsjustering etter at avtalen om lønnsjustering er avsluttet.

Likestilling

Forbundets mål er å sørge for god kjønnsbalanse både i tillitspersonapparatet så vel som i sekretariatet. Landsstyret har en kjønns sammensetning som tilfredsstillende våre vedtekter der det står at «kjønnsfordelingen i landsstyret bør ikke vise større ulikhet enn 60-40». I inneværende periode er det blant faste representanter 60 % menn og 40 % kvinner, Når vi inkluderer vararepresentanter, er fordelingen 50-50. Kjønnsfordelingen i sekretariatet er svært jevn, og av de ansatte pr 31.12.2023 er det 26 kvinner og 16 menn (inkl. 3 honorerte tillitsvalgte). Ledergruppen består av tre kvinner og tre menn (per 31.12.2023). Begge nestledere og generalsekretær er kvinner.

Lønnsystemet er bygget på stillingskategorier, hvor ansiennitet og utdanning bestemmer lønnsnivået. Dette gjør at det ikke er merkbar forskjell i lønn mellom menn og kvinner som har samme erfaringsbakgrunn og stillingskategori.

Påvirkning av det ytre miljø

Vår tjenesteproduksjon forutsetter bruk av ulike ressurser som vi søker å begrense mest mulig. Landsstyret vedtok i november 2019 en reisepolicy for Naturvernforbundet som legger stor vekt på miljø. Vi tilstreber å gjøre reisevirksomheten så lite miljøbelastende som mulig ved å benytte gange, sykkel og kollektivtransport i Oslo-området og mest mulig tog/buss i Norge der det er praktisk mulig. Innkjøp av kontormøbler og elektronisk utstyr gjøres forsøksvis brukt, og vi har stort fokus på vedlikehold og reparasjon fremfor å kjøpe nytt.

Naturvernforbundet har ikke et fullstendig klimaregnskap. Sekretariatets aktiviteter rapporteres til Miljøfyrtårn og vi har på den måten oversikt over en del av organisasjonens miljøbelastning På dette grunnlaget er det mulig å anslå våre utslipp knyttet til flyreiser. I 2023 var det 33 flyreiser (en vei) med slik fordeling:

Strekning	Antall	kg CO2¹	SUM kg CO2
Norge og Norden	14	85	1 190
Europe	19	250	4 750
SUM	33		5 940

Fremtidig utvikling

Naturvernforbundet har styrt arbeidet i 2023 etter arbeidsprogrammet og de langsiktige målene i Naturvernforbundet 2030. Det er gjort prioriteringer i arbeidsprogrammet i tråd med vedtak i styrende organer.

Etiske retningslinjer og anti-korrupsjons arbeid

Naturvernforbundet har et etisk utvalg som ble opprettet for å kunne håndtere eventuelle saker som omhandler brudd på organisasjonens etiske retningslinjer. Naturvernforbundet har også vedtatte retningslinjer for anti-korrupsjonsarbeid som er godkjent av våre bidragsytere. Enhver form for mislighold må rapporteres av våre partnere og eventuelt tilbakebetales. Det er ikke rapportert inn noe mislighold i 2023.

Styring av finansiell risiko

Naturvernforbundet hadde i 2023 52% offentlig finansiering. Det er en nedgang mot 2022, da andelen var på 54%. Med tanke på usikkerhet i tildelinger og kriterier for ulike offentlige støtteordninger vil vi fortsatt jobbe for å øke andelen inntekter fra andre kilder, men vi er likevel komfortable med at over halvparten av forbundets inntekter i 2023 finansieres med offentlige midler. Det ble i 2023 nedsatt en egen inntektsgruppe som skal se på muligheter for å øke inntektene fra alle inntektskilder. I den prosessen har det blitt besluttet å se blant annet på mulighetene rundt de nye nettsidene og inntektspotensialet der.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet ble det avklart med revisor at det ikke er nødvendig å sette av for saksomkostninger fra Fjordsøksmålet i Tingretten da saken ble besluttet anket og våre advokater mener vi har en god sak for å vinne frem.

Til landsmøtet i Norges Naturvernforbund

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Naturvernforbund som består av balanse per 31. desember 2023, aktivitetsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av organisasjonen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten, bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene,

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Registrert i Foretaksregisteret
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 282

© Deloitte AS

Uavhengig revisors beretning

Name

ELGÅEN, GRETE

Date

2024-03-07

Identification

 bankID™ ELGÅEN, GRETE

This document contains electronic signatures using EU-compliant PAdES - PDF Advanced Electronic Signatures (Regulation (EU) No 910/2014 (eIDAS))

4.3 Kontrollkomiteens rapport for 2022 og 2023

TIL LANDSSTYRET I NATURVERNFORBUNDET FRA KONTROLLKOMITEEN RAPPORT FOR 2022 og 2023

1. Ifølge Naturvernforbundets vedtekter § 6-2 nr 2 har kontrollkomiteen i "oppgave å påse at vedtak fattet av landsstyret, sentralstyret og generalsekretæren er i tråd med vedtektene og i overensstemmelse med landsmøtets vedtak og vedtatte budsjetter, samt at administrasjonens informasjonsplikt overfor landsstyret og sentralstyret overholdes. Kontrollkomiteen skal ikke ha ansvar for å kontrollere lovpålagte oppgaver innenfor revisors arbeidsområde."

Etter § 6-2 nr 4 skal komiteen avlegge rapport til landsstyret i forbindelse med hvert årsoppgjør og til hvert landsmøte.

Siden landsmøtet 2022 har komiteen hatt følgende medlemmer: Kåre Olerud (leder), Sigrid Ryeng Alnes og Gert-Fredrik Malt.

2. I samsvar med mandatet har komiteen gjennomgått sakspapirer og protokoller for møter i sentralstyret og landsstyret for perioden siden siste landsmøte. Komiteen finner at de vedtak som er truffet har vært i tråd med forbundets vedtekter, landsmøtets vedtak og med vedtatte budsjetter; og at administrasjonens informasjonsplikt overfor landsstyret og sentralstyret er blitt overholdt. For så vidt har komiteen intet å bemerke.

3. Komiteen finner likevel grunn til å gi noen anbefalinger til tydeliggjøring når det gjelder behandlingen av budsjetter og utenlandsprosjekter:

a. Ifølge vedtektenes § 4-7 nr. 2 skal landsstyret behandle landsforbundets budsjett. Komiteen forstår dette slik at landsstyret formelt skal treffe et endelig budsjettvedtak, og at det budsjettet som vedtas skal være fullstendig. Komiteen mener at budsjettvedtakene de to siste årene ikke har vært klare nok på disse punktene.

Komiteen anbefaler at landsstyrets budsjettvedtak i framtiden formuleres som et tydelig og endelig vedtak, og at det som vedtas, er et helt budsjett, utformet som et fullt aktivitetsbudsjett svarende til aktivitetsregnskapet i årsregnskapet.

b. Internasjonale prosjekter spiller en viktig rolle for forbundets økonomi og omdømme.

Komiteen anbefaler at internasjonale prosjekter settes opp som egen sak for landsstyret, i det minste en gang pr. år. Komiteen anbefaler også at vesentlige beslutninger om slike prosjekter treffes av landsstyret.

Harestua, 15/2-2024
For Kontrollkomiteen

Kåre Olerud (s)
Leder

4.4 Kontrollkomiteens rapport for 2024

TIL LANDSSTYRET I NATURVERNFORBUNDET FRA KONTROLLKOMITEEN RAPPORT FOR 2024

Vi viser til vår rapport for perioden 2022 – 2023 datert 15/2-2024 til Landsstyret.
For perioden siden da har Kontrollkomiteen ikke ytterligere merknader.

Harestua 7/10-2024
For Kontrollkomiteen

Kåre Olerud (s)
Leder